

1 ponedjeljak, 11.09.2006.
2 [Otvorena sjednica]
3 [Optuženik je ušao u sudnicu]
4 ... Početak u 14.14h
5 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prijevod] Molim ustanite.
6 Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zasjeda.
7 Izvolite sjesti.
8 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Dobar dan svima. Imamo jednu
9 administrativnu stvar.
10 Molim da pređemo na poluzatvorenu sjednicu.
11 [Poluzatvorena sjednica]
12 (redigirano)
13 (redigirano)
14 (redigirano)
15 (redigirano)
16 (redigirano)
17 (redigirano)
18 (redigirano)
19 (redigirano)
20 (redigirano)
21 (redigirano)
22 (redigirano)
23 (redigirano)
24 (redigirano)
25 (redigirano)
26 (redigirano)
27
28
29
30

ponedjeljak, 11.09.2006.

Predmet br. IT-95-11-T

Ovaj transkript je izrađen na osnovu zvaničnog zvučnog zapisa na jeziku regiona načinjenog tokom sudskog postupka, poštujući *verbatim* pravilo (doslovan zapis, od riječi do riječi). Kako su na suđenju korišteni bosanski, hrvatski i srpski jezik (B/H/S), ovisno o originalnom govorniku odnosno prevodiocu, tako su sva tri jezika zastupljena i u transkriptu. Ukoliko se govornik na suđenju služio nekim drugim jezikom osim navedenih, zapisan je simultani prijevod prevodioca na B/H/S. Članom 33 Statuta Međunarodnog suda utvrđeno je da su radni jezici Međunarodnog suda engleski i francuski. U slučaju razlike između ovog transkripta i verzije na engleskom ili francuskom jeziku, verzija transkripta na radnom jeziku bit će mjerodavni dokument. Numeracija stranica transkripta je u potpunosti uskladena sa transkriptom na engleskom jeziku.

1 (redigirano)
2 (redigirano)
3 (redigirano)
4 (redigirano)
5 (redigirano)
6 (redigirano)
7 (redigirano)
8 (redigirano)
9 (redigirano)
10 (redigirano)
11 (redigirano)
12 (redigirano)
13 (redigirano)
14 (redigirano)
15 (redigirano)

16 [Otvorena sjednica]

17 TAJNICA: [simultani prijevod] Na javnom smo zasjedanju.

18 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala. Izvolite pozvati svog
19 sljedećeg svjedoka.

20 [Svjedok je ušao u sudnicu]

21 SVJEDOK: BRANKO POPOVIĆ [nastavak]

22 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Gospodine Popović, izvolite sjesti.

23 Da Vas podsjetim da ste na početku svog svjedočenja se zakleli da ćete
24
25
26
27
28
29
30

1 govoriti istinu, samo istinu, cijelu istinu, i podsjećam Vas da i dalje ste pod
2 obvezom da to uradite.

3 SVJEDOK: [simultani prijevod] Jesam.

4 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Da. Dakle, još uvijek ste u obvezi da
5 govorite istinu.

6 SVJEDOK: Da.

7 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Dobro.

8 Izvolite, gospodine Milovančević.

9 G. MILOVANČEVIĆ: Hvala, časni Sude.

10 Ispituje g. Milovančević: [nastavak]

11 P: Dobar dan, gospodine svedoče.

12 O: Dobar dan svima.

13 P: Podsetiću Vas na onu molbu koju sam Vam izrekao na početku Vašeg
14 ispitivanja, a naime, pošto govorimo istim jezikom, da se nikako ne preklapamo,
15 dakle moje pitanje sa Vašim odgovorom i obrnuto. Naravno, to je obostrana
16 obaveza. Hvala Vam unapred.

17 O: Molim.

18 P: Vi ste u jednom od Vaših odgovora pomenuli da je u blizini Vašeg sela
19 bila jedna jama koja se zvala Mratunska jama. Sećate li se toga?

20 O: Sećam se.

21 P: Da li Vam ime Prebilovci nešto znači?

22 O: Da. To je jedno selo u Hercegovini gde su ustaše 1941. godine na
23 zverski način pobili skoro sve stanovnike Prebilovaca koji su se zatekli. I
24 sećam se da je devedesetih godina vršeno otkopavanje tih... vađenje tih kostiju
25 iz tih jama i da je najmanja kost koja je izvađena iz te jame imala dužinu od 12

26

27

28

29

30

1 centimetara, što znači verovatno da je pripadalo nekom detetu u majčinoj utrobi.
2 To je poznato, ustvari, da su ustaše ubijale i majku sa decom i to ništa nije
3 neobično.

4 P: Hvala Vam. Hvala Vam, dovoljno je.

5 G. MILOVANČEVIĆ: Molim da pogledamo na monitoru dokument sa liste
6 Tužilaštva 65ter, koji nosi oznaku 298. Moguće je da ima i *exhibit number*, ali
7 ja sad nemam zabeležen njegov broj.

8 Ako možemo da zumiramo kvadrat uz desnu ivicu, na sredini, ovu zelenu
9 kartu. Pardon, nisam uključio mikrofona. Ako je moguće da ovu kartu u donjem...
10 uz desnu ivicu zumiramo. Krajnje desno kartu. To je srednja karta. Karta do nje,
11 karta do nje.

12 Još desno, još desno. Dakle, ovo je srednja karta. Skroz desno. Eh, na
13 tu kartu sam mislio. Hvala Vam.

14 P: U gornjem desnom uglu ove karte piše "Karta ustaškog genocida nad
15 srpskim narodom na teritoriji NDH 1941-1945." Da li vidite to, gospodine
16 Popoviću?

17 O: Da, vidim.

18 P: Po legendi koja ide uz ovu kartu, ove tačke su mesta gde je vrše...
19 gdje je vršen... gde je vršeno ubijanje ljudi. I uz desnu ivicu stoji legenda da
20 je nemački izaslanik, izaslanik dakle Hitlera u Nezavisnoj Državi Hrvatskoj,
21 general Edmund Gleise Von Horstenau, inače historičar, izjavio da su ustaše
22 poklale 750.000 ljudi. Mesta gde je to činjeno prikazana su na ovoj karti. Sve
23 tačkice na karti predstavljaju takva mesta.

24 Mene interesuje sledeće: da li Vam je poznato da li su neki međunarodni
25 činioци u toku Drugog svetskog rata bili upoznati sa ovim činjenicama?

26 O: Da. Kao što ste rekli, nemački komandanti su zabeležili u svojim
27 izveštajima tu monstruoznost koju su ustaše primenjivale u likvidaciji Srba, a

28
29
30

1 poznato mi je da je predsjednik Sjedinjenih Američkih Država Roosevelt zatražio
2 starateljstvo nad hrvatskim narodom zbog zločin...zločinastva /sic/ iz dru...
3 u Drugom svetskom ratu.

4 P: To starateljstvo nad Nezavisnom Državom Hrvatskom nije uspostavljeno;
5 je l' tako?

6 O: Pa i nije. Na..najviše...

7 P: Hvala Vam, dov... dovoljno je, gospodine Popoviću. Hvala Vam. Da li
8 nam možete reći koji je razlog, po Vašem mišljenju, da gospodin Tuđman, kao
9 predsjednik HDZ-a i kao predsjednik Hrvatske, u programske ciljeve nove nezavisne
10 države Hrvatske koju on vodi, postavi ovakvu Nezavisnu Državu Hrvatsku, za koju
11 je predsjednik SAD-a Roosevelt, predlagao uvođenje međunarodnog starateljstva?
12 Šta je Vaše mišljenje?

13 O: Ja mislim da je to učinjeno zbog toga što taj pokušaj potpunog
14 čišćenja, etničkog čišćenja Srba u toku Drugog svetskog rata nije uspeo, de
15 *facto*, pod ustaškim režimom.

16 G. WHITING: [simultani prijevod] Ispričavam se. Imam prigovor na ovo
17 pitanje. Zapravo se radi o dvostrukom prigovoru. Kao prvo, mislim da je... da ta
18 činjenica nije dokazana, znači da je jedan od ciljeva HDZ-a bila obnova
19 Nezavisne Države Hrvatske.

20 A kao drugo, ne znam kako bi ovaj svjedok mogao znati koji je razlog
21 zašto je predsjednik Tuđman nešto uradio, dakle nešto što je bilo uradio bilo
22 nije uradio.

23 I treća stvar... Zapravo, ne. Evo, ostavljam to na ova dva prigovora.

24 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Gospodine Milovančević.

25 G. MILOVANČEVIĆ: Časni Sude, mi smo, i to preko kolege tužioca, uveli u
26 ovaj postupak kao dokument... kao dokaz, Statut HDZ-a i programske zasade i
27 ciljeve HDZ-a o kojima je Tuđman, gospodin Tuđman, govorio 24. februara 1990.

28
29
30

1 godine. I u tom dokumentu, gospodin Tuđman za nezavisnu državu kaže - i to je
2 bilo predmet mnogih pitanja u ovom postupku - da je nezavisna država izraz... ne
3 samo kvislinška tvorevina i fašistički zločin, već izraz povijesnih težnji
4 hrvatskog naroda. U vezi sa tim ja onda postavljam pitanje gospodinu svedoku šta
5 je njegovo mišljenje, s obzirom da je on čovek koji je preživio Drugi svetski
6 rat, koji je do 1991. živeo na teritoriji tadašnje jugoslovenske republike
7 Hrvatske i nakon toga sve to napustio i s obzirom na ono što je doživio. Dakle,
8 pitam ga kakvo je njegovo mišljenje zašto je to u programu. Mislim da je
9 prigovor neosnovan.

10 G. WHITING: [simultani prijevod] Časni Sude, mislim da se radi o
11 dokaznom predmetu 873, koji zapravo sadrži taj izborni program i ciljeve HDZ-a.

12 Ovdje se govori zaista o tom citatu. Puno smo čuli već o tom citatu iz
13 onoga što je rekao Tuđman, ja neću ništa govoriti o tome. Ali taj citat sam po
14 sebi ne podržava ono što zapravo je sugerirao svjedoku branitelj, a to je da je
15 jedan od ciljeva HDZ-a bila obnova Nezavisne Države Hrvatske.

16 No kako god bi moglo... mogao čovjek prigovoriti tome što je Tuđman
17 rekao o toj prošlosti, to je jedna stvar, ali to je nešto sasvim drugo od onoga
18 da se ustvrdi da je eksplicitni cilj HDZ-a bila obnova Nezavisne Države
19 Hrvatske. Mislim da to zaista se ne može pročitati, da to ne stoji nigdje u
20 dokaznom predmetu 873.

21 G. MILOVANČEVIĆ: /?Časni Sude,/ tačno je da to ne stoji u dokaznom
22 predmetu 873, ali ja nisam rekao niti postavio takvo pitanje da je Tuđman
23 izjavio da je jedan od ciljeva obnova Nezavisne Države Hrvatske. Ja reč "obnova"
24 nikada nisam upotrebio. Ja sam samo rekao kako svedok... pitao svedoka kako

25

26

27

28

29

30

1 objašnjava činjenicu da gospodin Tuđman kao jedan od programskih ciljeva uvodi
2 ovakvu tvorevinu.

3 Dakle, ne obnova. To bi bilo zaista pogrešno citiranje ovog dokumenta, a
4 ja to nisam učinio, časni Sude.

5 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Htio bih ponovno pročitati ovo
6 pitanje, zato što ja nisam ga razumio. U Vašem pitanju stoji : "Da li nam možete
7 reći, ako znate, iz kojeg razloga je predsjednik Tuđman, kao predsjednik
8 Republike Hrvatske i predsjednik HDZ-a, dakle Hrvatske demokratske zajednice..."

9 Do tog momenta mislim da svi znamo, on je bio predsjednik zato što je
10 izabran za predsjednika.

11 A zatim govorite da je "u svojim... u svojem izbornom programu je kao
12 jedan od ciljeva", i tu moram reći da ne znam šta zapravo znači taj izborni
13 program, ta riječ "izborni program", ali vidim da Vi se međusobno razumijete.

14 Dakle da je on naznačio u svojem izbornom programu da je jedan od
15 ciljeva HDZ-a bila obnova...

16 Vi ste rekli da niste upotrijebili riječ "obnova". Možda se radi o
17 problemu sa prijevodom, ali to je ono što stoji u transkriptu. Dakle, "da se
18 obnovi ta Nezavisna Država Hrvatska, za koju je američki predsjednik Roosevelt
19 tražio da se postavi pod međunarodno starateljstvo". To stoji u transkriptu.

20 Ako to nije ono što ste Vi rekli, molim Vas, gospodine Milovančević, da
21 to ispravite.

22 G. MILOVANČEVIĆ: Časni Sude, hvala Vam na naporu koji ste uložili.
23 Zaista ja to nisam rekao i to bi bilo potpuno promena smisla teksta koji je vrlo
24 precizan.

25 Dakle, ja sam govorio zašto je jedan od programskih ciljeva... Pitanje
26 je, časni Sude, postavljeno zbog toga što smo i kolega tužilac i mi, kao jest'

27

28

29

30

1 Odbrana, insistirali na tome kakvi su... kakav je program i kakav je Statut HDZ-
2 a.

3 Ovde imamo govor gospodina Tuđmana, koji je odlukom konvencije 24.
4 februara 1990. uzet kao programski tekst, u kome on kaže da je jedan od
5 programskih ciljeva, između ostalog, nezavisna država Hrvatska koja nije samo...
6 Dakle, ja nisam...

7 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Oprostite, prekinuo bih Vas. Mislim
8 da ste nam dovoljno dali objašnjenje, dakle da ovo što sam ja pročitao da nije
9 bilo ono što ste Vi zaista rekli. Sad Vas molim da ponovite to pitanje na taj
10 način na koji je trebalo stajati.

11 Dakle, molim Vas da ponovo postavite pitanje svjedoku kako bismo dobili
12 točnu verziju.

13 G. MILOVANČEVIĆ: /?Hvala/, časni Sude.

14 P: Gospodine svedoče, dakle moje pitanje glasi: kakvo je Vaše mišljenje
15 o tome zašto gospodin Tuđman, kada prevashodno u funkciji lidera stranke HDZ, na
16 osnivačkoj konvenciji u programsku načela stranke uvodi Nezavisnu Državu
17 Hrvatsku kao jedan od ciljeva programa HDZ-a? Kakvo je Vaše mišljenje o tome? To
18 je bila suština mog pitanja.

19 Sve to vezano za prethodnu konstataciju koju ste izrekli, odnosno
20 svedočenje da je predsednik Roosevelt predlagao ono što je predlagao u toku
21 Drugog svjetskog rata.

22 G. WHITING: [simultani prijevod] Opet ulažem prigovor. To je zapravo
23 isto pitanje kakvo je bilo postavljeno prije, ali bez riječi "obnova". Ali radi
24 se, dakle, o istom pitanju, a to je da je... u kojem se pretpostavlja da je
25 jedan od programskih ciljeva Nezavisna Država Hrvatska. I ako zaista branitelj
26 želi na tome insistirati, molim Vas da mi točno navedete gdje je to u dokaznom
27 predmetu 873, dakle što Vi koristite kao osnovu za postavljanje ovog pitanja.

28 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Gospodine Whiting, ako ovo pitanje
29 nije sadržano u... zaista u toj izjavi, ne može li svjedok naprosto reći "da,

30

1 tamo" ili "nije tamo", da onda Vi možete u unakrsnom ispitivanju nastaviti, ako
2 on kaže da jest' tamo?

3 G. WHITING: [simultani prijevod] Da, to je jedan način da se to riješi.
4 Ali mislim da branitelj pogrešno tumači ono što je... pogrešno prikazuje to što
5 je zaista u tom dokaznom predmetu. Mi imamo u dokaznom materijalu - i mi smo to
6 uveli - koji su bili programski ciljevi HDZ-a. To je dokazni predmet 873.

7 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] I tu ne stoji da je jedan od tih
8 ciljeva Nezavisna Država Hrvatska?

9 G. WHITING: [simultani prijevod] Ne. Tu ne stoji da je jedan od
10 programskih ciljeva Nezavisna Država Hrvatska. Tu... to tamo ne stoji.

11 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Gospodine Milovančević, da li to tamo
12 stoji ili ne stoji? Ja bih htio da se to razriješi, inače ću morati uvažiti ovaj
13 prigovor.

14 G. MILOVANČEVIĆ: Časni Sude, to ne stoji u programskim ciljevima, niti
15 sam ja to rekao.

16 To što... ovde je problem jedan, što kolegi tužiocu izgleda da ja tako
17 mislim. A šta ja mislim, tužilac... kolega tužilac ne može pretpostavljati. A ja
18 sam pitao svedoka vrlo konkretno: zbog čega je u... u jednom govoru sa
19 programskom orijentacijom partije potrebno pominjati Nezavisnu Državu Hrvatsku,
20 ne samo kao kvislinšku tvorevinu i ne samo kao fašistički zločin, a bila je i
21 jedno i drugo, nego kao izraz povijesnih težnji hrvatskog naroda? Znači,
22 gospodin Tuđman na tom osnivačkom kongresu partije kaže: "Nezavisna Država
23 Hrvatska je izraz povijesnih težnji hrvatskog naroda." I ja pitam sad gospodina
24
25
26
27
28
29
30

1 svedoka šta je njegovo mišljenje zašto to gospodin Tuđman kaže.

2 Kolega tužilac stavlja prigovor koji je potpuno neutemeljen. To je druga
3 stvar sad što njemu ne odgovara ovo pitanje, ali ja tu ne mogu ništa.

4 G. WHITING: [simultani prijevod] Časni Sude, branitelj je upravo
5 postavio jedno posve drukčije pitanje svjedoku i to je pitanje na koje ja nemam
6 prigovora. Mada ne znam kako će svjedok moći odgovoriti zašto je Tuđman nešto
7 rekao, ali to je u redu.

8 Ali ovakvo pitanje kako je sada postavljeno je potpuno drugačije od one
9 formulacije broj 1 i formulacije broj 2. Ovo je formulacija broj 3 koja je posve
10 drukčija.

11 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Uvidio sam te razlike, ali mislim da
12 ću sad donijeti odluku o ovom prigovoru, zato što mislim da je to nešto što se
13 može riješiti na neki drugi način, da postoje druga sredstva da se to riješi.

14 Dozvolit ću da se ovakvo pitanje postavi. Gospodine Milovančević, možete
15 postaviti ovakvo pitanje.

16 G. MILOVANČEVIĆ: Hvala, časni Sude.

17 P: Gospodine svedoče, Vi ste čuli pitanje.

18 Časni Sude, treba li ponovo da ga formulišem ili je dovoljno ovo što sam
19 rekao već?

20 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Postavili ste tri verzije istog
21 pitanja. Sada Vas molim da postavite konačnu verziju, tako da mi točno znamo na
22 šta se traži odgovor.

23 G. MILOVANČEVIĆ: /?Hvala,/ časni Sude.

24 P: Postaviću odgovor /?pitanje/ tako da eliminišem bilo kakvu potrebu za
25 prigovorom, da ne bi bilo nesporazuma. I moje pitanje glasi...

26

27

28

29

30

1 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Samo ga formulirajte, gospodine
2 Milovančević.

3 G. MILOVANČEVIĆ:

4 P: /?Da li/ nam možete dati Vaše mišljenje o tome, gospodine svedoče,
5 zašto gospodin Tuđman na osnivačkoj konvenciji svoje stranke, kada govori o
6 programskim ciljevima HDZ-a, za Nezavisnu Državu Hrvatsku kaže da je ne samo
7 kvislinška tvorevina i fašistički zločin, već i izraz povijesnih težnji
8 hrvatskog naroda? Da li Vi imate neko mišljenje o tome?

9 O: Pa to je rekao zbog toga što... što je... što su hrvatske stranke u
10 prošlosti, počevši od Starčevića pa naovamo do Tuđmana, sve težile stvaranju
11 hrvatske... samostalne nezavisne hrvatske države.

12 Pošto je u... u razdoblju od 1941. do 1945. stvorena Nezavisna Država
13 Hrvatska, kao povijesna težnja hrvatskog naroda, bez obzira na zločine koji su
14 ustaše počinile u Drugom svetskom ratu, Tuđman je smatrao da tu borbu hrvatskog
15 naroda na neki način sada treba nastaviti, za stvaranje nezavisne hrvatske
16 države. Kojim sredstvima, to ćemo videti ako uporedimo ono što se Srbima
17 događalo 1941. i sada devedeset...devedesetih godina. Videćemo da su Srbi i
18 1941. i 1990. godine izbačeni iz Hrvatskog ustava kao konstitutivni narod. Zatim
19 da je... da su... da je izvršeno etničko čišćenje 'vamo odma' u Zapadnoj
20 Slavoniji, Grubišino Polje i tako, kao i 1941. isto.

21 Zatim da su Srbi otpušteni iz... masovno sa posla i 1941. i devedesetih
22 godina. Pa dalje, skoro 300.000 Srba je optuš... napustilo prisilno Hrvatsku,
23 primorano da ode iz Hrvatske u razdoblju od 1990. do polovine 1993. godine. To
24 su pretežno bili Srbi u gradovima, dok su se ovi Srbi u Krajini zaštitili voljom
25 i oružjem, svojom voljom i oružjem od istog čišćenja. Dalje, imamo 1941.

26

27

28

29

30

1 uvođenje simbolike ustaške, to su grb i zastava, i himne u kojoj nigde se ne
2 spominju Srbi kao konstitutivni neki narod iz... još iz doba Austrougarske.
3 Zatim uvođenje prvi put novčane jedinice "kuna", koju su uvele ustaše 1941.
4 Tuđman uvodi istu novčanu jedinicu.

5 Imamo još i taj jezički raskol. Raskidanje sa novo... Bečkim dogovorom
6 iz 1850., kada su Hrvati prihvatili srpski jezik kao svoj književni jezik. E
7 sad, za vreme Tuđmana je potpuno, ovaj, prekinut taj... došlo je do prekida
8 sa... toga sporazuma o jedinstvenom jeziku i čišćenje hrvatskog jezika od
9 srbizama i drugih tuđica, kako su oni to govorili.

10 Tako da je stvorena jedna... jedan fond reči koji je bio pomalo smešan i
11 samim Hrvatima, ali sve je to učinjeno da bi se hrvatski jezik očistio od
12 srpskih reči. A to je bilo nemoguće, pošto je to *de facto* bio prihvaćen i od
13 Hrvata kao jedinstveni jezik.

14 P: Hvala Vam. Ja mislim da ste...

15 O: I... i more drugih sličnosti i čak istovetnosti u... Da ne govorimo o
16 teroru koji je tipičan bio za ustaše i teroru koji se počeo primenjivati na
17 Srbima. Jer niko ne bi otišao, napustio svoj dom i svoju kuću tek tako.

18 P: Hvala Vam. Dovoljno ste... vrlo ste detaljno odgovorili. Hvala Vam.
19 Da li znate šta je bilo sa Srbima koji su boravili na područjima pod zaštitom
20 Ujedinjenih nacija? U jednoj rečenici.

21 O: Pa uglavnom, Ujedinjene nacije su samo bili posmatrači, ustvari,
22 onoga što se događalo. Jer videli smo da u... svi pokušaji Hrvatske i njene
23 novostvorene vojske, koji su išli na osvajanje teritorije pod srpskom kontrolom,
24 završili su se masakrima. Imamo najpre Miljevački plato, gde je pobijeno oko...

25 P: Molim bih Vas... Izvinjavam se, gospodine Popoviću. Oprostite.
26 Oprostite. Dozvolite da Vam postavim pitanje. Ako bude bilo potrebno, ja ću Vam
27 postavljati konkretna pitanja za sve te događaje, ali ja sam Vas pitao jedno
28 vrlo kratko pitanje:

29
30

1 kako se sve to završilo? Da li Vam je poznat /?rezultat/?

2 O: Završilo se sve, ovaj, uništenjem potpuno tih srpskih naselja i... i
3 progonom Srba, koji su se sklanjali u... u Krajinu, uglavnom u Krajinu, je l',
4 iz Ravnih kotara i tako dalje, Like.

5 P: Da li znate... Oprostite. Da li znate naziv operacije kojom je
6 okončano ratno dejstvo na tom prostoru?

7 O: Da. To je ta operacija Hrvatske vojske, takozvana "Oluja".

8 P: Hvala Vam. Dovoljno je.

9 Možete li nam reći - Vi ste pomenuli da ste rođeni u Hrvatskoj u jednom
10 selu - šta ste Vi od imovine imali u Hrvatskoj.

11 O: Ja sam od imovine imao u... u rodnom selu imao sam nekoliko kuća,
12 svaki brat moj i ja imali smo po jednu kuću. Pošto smo imali porodice i dolazili
13 smo tamo na godišnje odmore, onda smo sebi izgradili svaki po jednu kuću, pored
14 toga što su roditelji imali svoju, tako da je bilo nešto oko pet zgrada. Imali
15 smo vinograde, imali smo... tu pored Krke bilo je vrlo i lepo za odmor, idilično
16 mesto.

17 I... a pored toga imao sam i stan u Šibeniku. I žena je imala porodičnu
18 kuću njenih roditelja.

19 P: Možete li nam reći šta je bilo sa tom imovinom?

20 O: To... stan je oduzet, i meni i profesoru Raškoviću, odmah čim smo mi
21 morali izbeći, posle te peticije koja je protiv nas vođena. Uzete su sve naše
22 stvari i sve što je bilo u stanovima. A kuća u... kuće u selu Bogatiću su posle
23 te operacije Hrvatske vojske potpuno uništene sve, sve kuće u selu, tako da je

24

25

26

27

28

29

30

1 selo totalno uništeno. Nema više nijedne kuće u kojoj se može stanovati i
2 nijednog stanovnika koji se vratio.

3 P: Oprostite, prekinuću Vas ovde. Da li su u Vašem selu, kako se selo
4 zvalo, vođene operacije?

5 O: U mome selu... moje selo je bilo u... na granici, pod zaštitom
6 UNPROFOR-a. To je bila linija dodira i to je jedna zona zaštitna bila i tu nije
7 bilo nikakvih operacija i nikakvog razloga da bi se selo uništavalo. Dapače, mi
8 smo pružili pomoć Hrvatima koji su, bježeći od... od vojske JNA, sklonili se u
9 naše selo i moj ih je otac sve razmestio po tim kućama koje su bile prazne.

10 I skoro nekoliko meseci su boravili tu kod nas pod njegovom zaštitom,
11 tako da su uništili... zapravo pojeli svu hranu, zalihe i onda su...
12 Jednostavno, delili su sa njima sve to što je bilo. Ali je bilo vrlo malo te
13 hrane, tako da su posle izvjesnog vremena otišli.

14 P: Oprostite. Kad je to bilo? Vi kažete "pobjegli su od JNA". Zašto su
15 pobjegli?

16 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Prevoditelji mole da radite pauze
17 između pitanja i odgovora, gospodine Milovančević.

18 Tako da molim Vas da date priliku jedan drugom a da dovršite rečenicu. I
19 molim, takođe, da govorite sporije, gospodine svjedoče.

20 G. MILOVANČEVIĆ:

21 P: Kažete ugostitili... ugostili ste komšije ili izbeglice koji su
22 pobjegli od JNA. Tako ste se izjasnili. Šta je to bilo? Kad je to bilo?

23 O: Pa to je bilo, ovaj, pre ove operacije Hrvatske vojske na Miljevački
24 taj plato, ispod nas dole. I oni su se uplašili i pobjegli su iz svojih kuća,
25 koje poslije toga nisu uništene, mislim. I poslije su se vratili u te kuće, one
26 su bile za stanovanje. I ja sam baš, kad sam bio, je l'...

27

28

29

30

1 P: Hvala Vam, dovoljno je. Dovoljno je, gospodine Popoviću. Da li Vam je
2 nešto od te imovine vraćeno ili nadoknađeno? Možete li Vi da se vratite nazad?

3 O: Ne mogu. Nemam... nemam gde jer, ovaj, stan su zauzeli drugi. Ne samo
4 moj, nego oko tri... 30.000 stanova u Hrvatskoj, u hrvatskim gradovima je
5 hrvatska država dala na korištenje Hrvatima iz Hrvatske i iz Bosne koji su
6 došli. I to je učinjeno vrlo perfidno, pozivajući se na neki zakon o stambenim
7 odnosima koji je važio za vreme Socijalističke Republike Hrvatske.

8 P :Hvala Vam, dovoljno je. Čiji su to stanovi bili? Kažete 30.000
9 stanova.

10 O: To su bili stanovi koji su... koje su Srbi dobili na korištenje od
11 svojih radnih organizacija. Kao... kao ekvivalent za ono što su radili u radnim
12 organizacijama dobijali su ili stanove ili kredite, takozvano stanarsko pravo na
13 stanovima...

14 P: Hvala.

15 O: ... ili kredite za izgradnju porodičnih kuća. Mi koji smo bili
16 ovako...

17 P: Gospodine Popoviću, dovoljno je. Hvala. Kako su ti Srbi ostali bez
18 tih stanova? Prodali ih, napustili, poklonili, šta se desilo?

19 O: Srbi su jednostavno, zbog tog terora koji je nad njima vršen masovno
20 po čitavoj Hrvatskoj morali da napuste, morali da napuste bez obzira koliko je
21 vredelo. Neki su ljudi ostavljali i kuće na moru, pansione koje su izgradili.
22 Niko nije vodio računa, želeo je da spasi živu glavu i svoju decu. I naravno,

23

24

25

26

27

28

29

30

1 posle nije... godinama nije mogao da se vrati jer Hrvatska je primenjivala silu
2 prema svima i mnogi su stradali koji su se vratili. Pa i dan-danas mnogi
3 povratnici stradaju u napuštenim selima, nad njima se vrše orgije. Videli smo
4 oko Zadra dole.

5 P: Hvala Vam, gospodine svedoče.

6 G. MILOVANČEVIĆ: Časni Sude, Odbrana je završila glavno ispitivanje.

7 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala, gospodine Milovančeviću.

8 Gospodine Whiting.

9 Unakrsno ispituje g. Whiting:

10 [Tužitelj ispituje putem prevoditelja]

11 P: Dobar dan, gospodine. Ja se zovem Alex Whiting.

12 O: Dobar dan.

13 P: Ja sam jedan od tužilaca u ovom predmetu i postaviću Vam nekoliko
14 pitanja.

15 Hoću da počnem sa nečim što ste Vi završili u petak, a to je dokazni
16 predmet 538 /?938/. Mislim da nije u elektronskoj formi već da smo podelili
17 kopije tog dokumenta, odnosno da su bile podeljene. I ako neko nije doneo svoju
18 kopiju, ja mogu da kažem da sam napravio više fotokopija. To je ovaj dokument.
19 Ja imam još kopija.

20 Da li se sećate, gospodine, da ste svedočili u vezi sa ovom fotografijom
21 u petak?

22 O: Gospodine tužioče, da, sećam se.

23 P: I zapravo, da li sam dobro shvatio, Vi ste tu fotografiju predali
24 Odbrani tokom pripremnog razgovora? Je li to tačno?

25 O: Da, tačno je.

26 P: A tokom razgovora, pre svedočenja sa Odbranom, da li ste rekli

27

28

29

30

1 Odbrani isto ono što ste ovde rekli Pretresnom veću u vezi sa tom fotografijom,
2 u petak?

3 O: Da.

4 P: Vi ste rekli da ovo potiče iz knjige koja se zove "Duhovni genocid" i
5 koja je objavljena 1997. godine. I Vi ste rekli da ova fotografija, da je ona
6 bila poruka za Vas. I čak ste rekli da je poruka za Vas bila "sasvim jasna".

7 Sećate se tog dela svedočenja?

8 O: Sećam se, gospodine tužioče.

9 P: Kada kažete da je to bila poruka za Vas, ta fotografija, da li Vi
10 hoćete da kažete da ta osoba koja je napisala knjigu, zajedno sa ovom
11 fotografijom, ima poruku za Vas ili da neko ko je ovo nacrtao, napisao na toj
12 kapiji, je pokušavao Vama da pošalje neku poruku?

13 O: Poruka je upućena od onih koji su isto verovatno učestvovali u našem
14 progonu iz Šibenika, jer vidite, tu dole su potpisane ove "ustaše iz banke". To
15 je poruka za mene. A ovde levo "ovde leži Jovo", to je poruka... je drugima, je
16 verovatno njegovoj porodici, jer on je već bio umrô 1997. A ovo, ovaj...

17 P: Gospodine, ako možete da se usredsredite na moje pitanje.

18 Vi kažete, dakle, da osoba ili osobe koje su to napisale na kapiji 1997.
19 godine, oni su pokušavali da Vam pošalju neku poruku. Da li je to Vaše
20 svedočenje, gospodine?

21 O: Da, da.

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 P: A gospodine, Vi ste to zaključili zato što tu piše "ustaše" i zbog
2 toga ste Vi zaključili da je ta poruka za Vas.

3 O: Da, zato što su iz banke, moje organizacije u kojoj sam ja radio.
4 Jer...

5 P: Gospodine, da budemo jasni. Ovde ne piše naziv Vaše banke, zar ne?

6 O: /?Samo je/ jedna banka u Šibeniku.

7 P: U redu. A Vi ste bili jedini zaposleni tamo? Da li je tako bilo ili
8 je bilo i drugih zaposlenih?

9 O: Pa, bilo je i drugih, ali... o... čim se ve... mene se obično veže za
10 Jovana Raškovića.

11 P: Svakako. Ali to nije Vaše ime, zar ne?

12 O: Ali... ali se... Meni je potpuno jasno da se to odnosi na mene sad...
13 Jer ja pratim, znate, sva događanja u želji da...

14 P: Gospodine, da li mogu da Vam postavim jedno pitanje, jer već ste nam
15 rekli da smatrate da je sasvim jasno da se to Vas tiče.

16 Ta poruka ima neko ime ili deo imena koji se odnosi na Jovana Raškovića,
17 po Vama, zar ne, "Jovo"?

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Da, Jovo. Da.

2 P: Da li možete da nam kažete, molim Vas, da li osoba ili osobe koje su
3 napisale na kapiji tu poruku, da li su oni hteli da pošalju Vama jasnu poruku?
4 Ako to kažete, zašto nisu stavili Vaše ime?

5 O: Pa znate, ova... ova poruka se nalazi na vratima, na ulazu u
6 Vladičanski dvor dalmatinskog vladike, srpskog vladike. I tu je Jovo Rašković
7 uvezio svoj automobil, parkirao ga je tu u dvorištu. I prema tome, to se tačn...
8 odabrano je to mesto baš zbog te činjenice što je... A Jovo je stanovô odma' do
9 ove ovde staze...

10 P: Gospodine, prekinuću Vas zato što nemam utisak da ste usredsređeni na
11 moje pitanje i molim da ga dobro saslušate.

12 Ako osoba ili osobe koja je sprejem napisala tu poruku na kapiji, ako je
13 htela da poruka za Vas bude jasna, zašto nisu stavili jednostavno Vaše ime, kao
14 što su to učinili sa Jovanom Raškovićem? Da li možete da nam kažete bilo koji
15 razlog zbog kojeg to nisu učinili?

16 O: Ne bi... ne bi ostalo mesta za ova dva ustaška grba i slova "U" i
17 "NDH". Mislim da je to jedini razlog. A... a njima je jasno da... da ću ja
18 pravilno protumačiti poruku, egzaktno.

19 P: Gospodine, ali Vi tada niste živeli u Šibeniku, zar ne?

20 O: Ne, nisam. Ali poruke se, znate, šalju i preko posrednika, preko...
21 evo vidite, ovaj... ovaj, verovatno sveštenik, koji je dolazio tu u Vladičanski
22 dvor, on je to snimio, zato što je to Vladičanski dvor.

23 P: Gospodine, to je bilo 1997. godine, a Vi već godinama niste živeli u
24
25
26
27
28
29
30

1 Šibeniku; zar to nije tačno?

2 O: Da. Ali ja osluškujem, znate, sve što se odnosi na mene. I vrlo dobro
3 imam...

4 P: A gospodine...

5 O: ... /?jako/ razvijeno čulo.

6 P: Toliko snažno da Vi insistirate da ova poruka se odnosi na Vas?

7 O: 100% mogu reći da je to tako. Jer zašto bi baš u mome gradu i vezano
8 za našeg vladiku...

9 P: Gospodine, Vi ste 100% sigurni, dakle ne možete biti sigurniji. 100%,
10 to je maksimum, je li tako?

11 O: Pa znate, ni peticija nije imala moje ime svugde, ali je ona
12 provedena i izvršena. Naš progon je izveden, a koliko anonimnih ljudi je
13 proterano, koji nemaju nikakvog (...) Ja barem imam evo neki dokaz, a oni nemaju
14 nikakvih. Mislim, stotine hiljada ljudi...

15 P: Govorićemo o tome malo kasnije. Ali hoću da Vas pitam jednostavno,
16 dakle Vi kažete da ste 100% sigurni da se to odnosi na Vas. To je Vaše
17 svedočenje, da ste 100% sigurni u to.

18 O: /?Siguran sam/.

19 P: Uzgred budi rečeno, a koja je to poruka koju oni pokušavaju da Vam
20 pošalju u jednoj rečenici?

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

- 1 O: Evo ovde, "Živele ustaše, NDH". Oni znaju da ja ne mogu to da
2 prihvatim, da živim u takvoj atmosferi ustašoidnoj. A ovo je neka...
- 3 P: Ali Vi ste tada živeli u Beogradu 1997., zar ne? Dakle, koja je to
4 bila poruka za Vas?
- 5 O: Pa, poruka da se ne vratim, da mi ne padne na pamet da se vratim. Jer
6 ja sam podnosio neke formalne zahteve za vraćanje moga stana, međutim to je
7 ostalo samo mrtvo slovo na papiru. I verovatno da bih odustao od toga ili da mi
8 ne padne na pamet možda. Znaju da sam veliki borac za ljudska prava.
- 9 P: Gospodine, sve to što ste nam rekli dosada o fotografiji, Vi ste to
10 već rekli predstavnicima Odbrane pre nego što ste došli ovde da svedočite. Je li
11 to tačno?
- 12 O: Pa, mislim, to je moje tumačenje. Nemam drugog.
- 13 P: Hvala. Hvala, gospodine.
- 14 O: Molim.
- 15 P: Gospodine, Vi ste obučeni da budete pravnik i radili ste kao pravnik,
16 kao advokat, zar ne?
- 17 O: Da, zastupao sam banku na sudovima.
- 18 P: A da li se može reći da kao advokat i s obzirom da ste obučeni za
19 advokata i da ste radili kao advokat, da Vi znate koliko je bitno biti precizan
20 i tačan u govoru?
- 21
- 22
- 23
- 24
- 25
- 26
- 27
- 28
- 29
- 30

1 O: Da, poznato mi je da je istina. Prokrustova postelja.

2 P: Neću se time pozabaviti. Ali... ali Vi znate i da ovde svedočite pod
3 zakletvom, zar ne? To Vam je jasno.

4 O: Pa, to sam rekao, mislim, na samom početku.

5 P: I to je jedan razlog više, s obzirom da svedočite pod zakletvom, da
6 budete posebno brižljivi i precizni i tačni u Vašem svedočenju, zar ne?

7 O: Ja mislim da sam ja najbliži ovome ovde dokazu i da ja najviše o
8 njemu znam i da niko drugi ne može više od mene znati istinu o tome. Ali ako se
9 želi neka ekspertiza, to...

10 P: Gospodine, hoću da Vam... da Vas zamolim da slušate moje pitanje.
11 Ne... ne pitam Vas da li Vi znate nešto ili ne, ali da li Vi shvatate da, s
12 obzirom da svedočite pod zakletvom, posebno je važno da budete brižljivi i tačni
13 i precizni u Vašem svedočenju? To Vam je jasno, zar ne?

14 O: A toga se ne bojim uopšte, pošto znam šta je istina.

15 P: Hvala. Ako bismo mogli da pogledamo sada dokazni predmet 880. To je
16 dokazni predmet koji ste već videli tokom glavnog ispitivanja.

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1   Sećate se da ste pogledali ovaj članak tokom glavnog ispitivanja?

2   O: Da, video sam.

3   P: U ovom članku govori se o tome šta je rekao Ratko Ličina. To je iz
4 avgusta 1990. godine i govori se o tome šta je on rekao o događajima koji se
5 odigravaju, zar ne?

6   O: Da.

7   P: I to je tačan prikaz onoga što je on tada govorio, zar ne?

8   O: Da, tačno je.

9   P: Ratko Ličina, on je bio srpski političar u Krajini, zar ne?

10   O: Da, on je bio zastupnik Srpske demokratske stranke u Hrvatskom saboru
11 za Gračac, opštinu Gračac.

12   P: A ovo su hrvatske novine, zar ne?

13   O: Da. *Vjesniku* je sedište u Zagrebu.

14   P: Dakle, te hrvatske novine u avgustu 1990. godine na tačan način
15 objavljuje duge citate gospodina Ličine, zar ne?

16   O: Da. To je be... pristupna beseda naših zastupnika u Hrvatskom saboru,
17 koju je odobrio Glavni odbor i njihova izborna baza verovatno. Nije to tako
18 improvizovano, znate.

19   G. WHITING: [simultani prijevod] Možda ću morati da zamolim da se uveća
20 treći pasus teksta.

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Treba prikazati levi deo teksta. Na drugu stranu. Još. Sada malo dole.
2 Tu.

3 P: Gospodine, mislim da...

4 G. WHITING: [simultani prijevod] S obzirom da je svedok toliko blizu
5 mikrofona, imamo probleme sa zvukom.

6 SVJEDOK: Da.

7 G. WHITING: [simultani prijevod]

8 P: Da li vidite...

9 O: Da, vidim tekst.

10 P: Da li vidite rečenicu, a ja čitam sada na osnovu... dakle čitam na
11 osnovu engleskog teksta, treći pasus, gde piše: "Ratko Ličina je rekao, a to se
12 još uvek dešava srpskom narodu u Šibeniku i Primoštenu, gde već dva dana su
13 prikupljali potpise za peticije da bi se izbacili Jovan Rašković, Marko
14 Dobrijević..."

15 PREVODITELJICA: I još treća osoba koju prevodilac nije čuo.

16 G. WHITING: /nastavlja se prethodni prijevod/ "... a to je orkestriran
17 napor hrvatskih vlasti."

18 P: Da li vidite tu rečenicu?

19 PREVODITELJICA: Prevodioci navode da je ovo bio slobodan prevod jer je
20 nisu našli u tekstu.

21 SVJEDOK: Ne vidim tu. U... rekli ste u trećem pasusu?

22 A da, Ratko Ličina. Da. Vidim, vidim. Vidim, ali ne vidim tak tekst koji
23 ste Vi citirali. Vidim u trećem stupcu "Noćni zbjegovi podsjetili na rat", je li
24 mislite na to?

25 G. WHITING: [simultani prijevod] Izvinjavam se, ja sam kriv. Da li
26 možemo zapravo da ponovo prikažemo celinu teksta, jer nisam dobro naznačio na
27 kom je to mestu bilo? Možda gospodin Perović može da mi pomogne sa ovim.

28 Možemo li prikazati sada sledeću stranicu na B/H/S-u? Gospodin Black mi
29 pomaže.

30

1 G. MILOVANČEVIĆ: Na drugoj strani dakle, treći stubac odozgo naniže.
2 G. WHITING: [simultani prijevod] Vrlo sam zahvalan.
3 G. MILOVANČEVIĆ: Dakle, sada treći stubac odozgo, drugi pasus. Znači, u
4 trećem stupcu, drugi pasus odozgo počinje rečima: "Ovo rekao je Ratko Ličina,
5 što se i dalje događa srpskom narodu..." Tako bi trebalo da bude u tom stupcu.
6 Na samom vrhu, treći stubac na vrhu.
7 G. WHITING: [simultani prijevod] Da, vidim. Vrlo sam zahvalan.
8 P: Da li sada vidite, gospodine? To je...
9 O: Da, ovo "rekao je Ratko Ličina".
10 P: To je u sredini.
11 O: Da, da. Da, vidim, gospodine tužioče. Vidim.
12 P: U redu. Da li je to tačan opis peticije, dakle, da se izbace članovi
13 akademije i da je to bio jedan fašistički napad? Da li je to tačno? Da li je to
14 rekao gospodin Ličina?
15 O: Da, rekao je.
16 P: Pitanje je da li je to tačno. Da li je to što tu piše tačno, u
17 peticiji?
18 O: U svakom slučaju, tačno. Ja sam bio tih dana u Šibeniku i znam.
19 Prelazio sam preko tog centralnog trga na kome se odvijao taj ostrakizam, da
20 tako kažem.
21 P: Gospodine, morate da odgovorite na pitanje i to ste učinili kad ste
22 rekli: "Da, svakako."
23 I u glavnom ispitivanju Vi ste i sami rekli da prema peticiji trebalo je
24
25
26
27
28
29
30

1 da Vi budete izbačeni, proterani iz Šibenika. Vi ste rekli da je to stajalo u
2 peticiji, da treba Vas proterati iz Šibenika.

3 O: Da. Da, ima... postoji i tekst peticije u kome se to jasno šalje
4 poruka poimenično profesoru Raškoviću, kao predsedniku...

5 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Gospodine Popović, drugi put Vas
6 pitam: kada jedan od advokata koji razgovara sa Vama kaže "stop", molim da se
7 zaustavite.

8 SVJEDOK: *Thank you.*

9 G. WHITING: [simultani prijevod] Hvala, časni Sude.

10 P: Dakle, da li Vi kažete, u tom slučaju, da je peticija zahtevala od
11 vlasti da Vi budete prognani iz Šibenika, odnosno da Vas hrvatske vlasti
12 proteraju iz Šibenika? Da li je to stajalo u peticiji?

13 O: Stajala je nedvosmislena poruka da smo nepoželjni u... i da su vrlo
14 nesretni zbog toga što smo među njima, u tom... tako je baš stilizovano, i da bi
15 bili najsrećniji kada bi iščezli iz ove sredine.

16 P: Gospodine, u ovom odgovoru niste dali riječ "izgon" ili "progon" i na
17 to se, međutim, ja želim usredotočiti: ono što ste Vi opisali kao izgon u svojem
18 svjedočenju, ono što je gospodin Ličina opisao kao izgon u ovom dijelu, u ovom
19 citatu. Da li je u peticiji se tražilo da se Vaš... Vas izгна ili progna iz
20 Šibenika?

21 O: Da i izričito je naveden... navedena su naša imena.

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 P: U redu, gospodine. U redu. Pogledajmo sada ovu peticiju, zato što mi
2 taj tekst imamo. Sada bih zamolio da pogledamo dokazni predmet 02664917.

3 G. WHITING: [simultani prijevod] Ispričavam se Obrani. Obično im
4 pošaljem popis dokaznih predmeta koje ću koristiti u unakrsnom ispitivanju prije
5 samo početka takvog ispitivanja. I sad sam to upravo napravio i zbog toga se
6 ispričavam.

7 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Upravo ste im to sada poslali, u ovom
8 času?

9 G. WHITING: [simultani prijevod] Da. Obično to uradim na početku
10 unakrsnog ispitivanja, ali naprosto sam to zaboravio, pa sam to sad učinio.

11 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Ispričavam se. Evo, branitelj je
12 ustao.

13 G. MILOVANČEVIĆ: /prijevod engleskog transkripta: "Nema problema, časni
14 Sude. Hvala Vam."/

15 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Zašto ste ustali? Vjerojatno Vam je
16 dosadilo, dojadilo sjediti.

17 G. WHITING: [simultani prijevod] Mislim da je naprosto bio pristojan dok
18 je govorio da je to u redu. Hvala.

19 Sada bih molio da fokusiramo ovaj članak tu, u ovom desnom uglu. Sasvim
20 nadesno. Odlično.

21 P: Možete li to pročitati, ovdje tu? Mislim da možemo malo povećati.

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Ne tužioče, nema potrebe. Vidim. Prepoznajem tekst.

2 P: Evo, sad nam je to nestalo s ekrana. Sasvim na desnu stranu, molim. I
3 sada na vrh. Evo, tu smo. Hvala.

4 Ovo je jedan članak iz *Politike*. 23. augusta 1990. godine, to je datum.
5 Vi ste nam rekli da je *Politika*... da su to bile novine koje su izlazile u
6 Beogradu, koje ste Vi zapravo u to vrijeme i čitali, zar ne?

7 O: Da.

8 P: Dakle, ovaj tekst peticije je ovdje zapravo prenesen i tu stoji: "Vi
9 ste nas uvrijedili. Vi... uvrijedili ste nas i duboko ponizili, gospodo Jovane
10 Raškoviću, Branko Popoviću i Marko Dobrijeviću. To Vam nikad nećemo oprostiti.
11 Vrlo smo tužni u ovim trenucima i nesrećni što ste među nama. Štaviše, bili
12 bismo srećni da zauvek iščeznete iz ove naše sredine. Ničim je, gospodo, niste
13 zaslužili."

14 To je, dakle, tekst te peticije, zar ne?

15 O: Da.

16 P: I mada je ova formulacija dosta ekstremistička, ovdje se ne govori o
17 izgonu, zar ne?

18 O: Pa mislim, ako je to stajalo ispod... poviše te ekipe koja je za
19 stolovima sedela i sa knjigama tim gde su se građani potpisivali, to je bilo u
20 centru grada, ispod samo šibenskog kazališta, na tom centralnom trgu, mislim,
21 bilo je potpuno jasno svakome ko je dolazio šta treba da napravi i čemu vodi taj
22 njegov potpis. Mislim, tu je preko 20.000 potpisa prikupljeno i mislim to
23 relativizira...

24 P: Gospodine, gospodine...

25

26

27

28

29

30

1   Gospodine, zamolit ću Vas... zamolit ću Vas da slušate moje pitanje.
2 Pokušavam biti precizan u mojim pitanjima i točan. Ova peticija ne poziva vlasti
3 ili bilo koga drugog da Vas progna, zar ne?
4   O: Ja mislim da tu nema dileme da je... da se to odnosilo na nas i da
5 smo mi tu nepoželjni. A rezultati ove peticije su: knjige te potpisne su predane
6 šibenskom županu...
7   P: Gospodine... gospodine, da li se u ovoj peticiji spominje izgon? Da
8 ili ne?
9   O: Pa, na izvestan način se spominje, čim smo nepoželjni. Šta ima
10 drugo...
11   P: Na koji način?
12   O: Pa, na način da je nama odma'...
13   P: Gospodine, da li možete uvidjeti u čemu je razlika između toga da je
14 neko nepoželjan i progona, odnosno izgona?
15   O: Pardon. Odmah iza toga smo pozvani. Ja sam pozvan od moga direktora i
16 skrenuta mi je pažnja da su...
17   P: Gospodine, postavio sam Vam pitanje: da li uviđate razliku između
18 toga što u ovoj peticiji stoji da ovdje ste nepoželjni i poziva i peticije u
19 kojoj bi se pozivalo na Vaš progon, na Vaš izgon? Da li uviđate razliku između
20 dvije te stvari ili mislite da se radi o jednom te istoj stvari?
21   O: Gospodine tužιοče, Vi meni sugerirate da ja kažem da li je to bilo
22 suđenje neko, da li je to bio sud. To nije bio sud da... da kažemo sad: doneta
23
24
25
26
27
28
29
30

1 je odluka o Vašem progonu.

2 P: Gospodine, ja ne pokušavam postići to da Vi nešto kažete. Ja Vam
3 ništa ne želim staviti u usta. Ono što ja pokušavam je da odgovorite na moje
4 pitanje.

5 A moje pitanje je sljedeće: da li uviđate razliku između peticije u
6 kojoj stoji da ste ovdje nepoželjni, da bismo bili dakle sretni kad Vas ne bi
7 bilo, ili peticije... i peticije u kojoj se poziva na Vaš izgon?

8 Da li, dakle, vidite razliku između te dvije stvari ili ne?

9 O: Pa sad, ja ne znam, stvarno, kakve vrste peticija postoje. Ja znam
10 šta je plebiscit, šta je referendum, ali ovo, ovo je nešto jedinstveno bilo.

11 P: Gospodine, ne radi se o pitanju o peticiji, nego pitanju o
12 formulaciji, odnosno to je jezično pitanje. Prije par minuta, prije nego što sam
13 Vam pokazao ovu peticiju, rekli ste da u peticiji se tražilo da se Vas izгна iz
14 Šibenika. Kad sam Vam postavio pitanje u tom smislu, Vi ste rekli "da", da je u
15 toj peticiji to stajalo.

16 A moje pitanje je sada: da li Vi uviđate razliku između peticije u kojoj
17 stoji "niste ovdje poželjni i bili bismo sretni kad Vas viš... kad Vas ovde ne
18 bi bilo" i peticije u kojoj se poziva na Vaš izgon? Da li mislite da je to jedna
19 te ista stvar? Vrlo jednostavno pitanje, gospodine.

20 O: Ja mislim da, ako se primijeni to gramatičko tumačenje, onda to nije
21 ista stvar. Postoji neka razlika. Ali za mene stvarno, poruka je nedvosmislena.
22 I suština stvari... suština je stvari da smo mi proglašeni perso... kao persone
23 non grate od političkih stranaka u gradu Šibeniku i da mo pozi... odma' iza toga
24 pozvani, sprečeni smo da dođemo na posao. Raš...Raškoviću nisu dali ući u
25 bolnicu...

26

27

28

29

30

1 P: Gospodine, o tome ćemo malo kasnije. Ali dakle, Vi ste sada priznali
2 da postoji razlika između izгона i onoga što je... što zapravo stoji u ovoj
3 peticiji. Da li ćete se onda složiti sa mnom da niste baš bili precizni, točni i
4 pažljivi u tome kako ste svjedočili kad ste mi rekli da je u toj peticiji se
5 pozvalo na Vaš izgon iz Šibenika? Da li biste se, dakle, složili sa mnom u tome?

6 O: Pa, ja ne pravim razliku između... Ja samo znam kako sam se ja
7 osjećao i šta je meni učinjeno iza toga, znate. A da li je bilo...

8 P: Gospodine, moje je pitanje: da li biste, dakle, bili spremni
9 prihvatiti da niste bili precizni, točni i pažljivi kada ste ranije rekli u svom
10 svjedočenju da je u ovoj peticiji se od Vas tra... da se tražilo da se Vas izгна
11 iz Šibenika?

12 O: Znate, kad se izgoni čitav jedan narod, onda sudbina jednog čoveka ne
13 predstavlja baš ništa, znate. A da Vi sad čak i moj izgon dovodite u pitanje, to
14 nekako mi ne stoji. To je bio takav pritisak, mislim da... presija jedna, ne
15 samo prema meni, nego prema svim...

16 P: Gospodine, da li ste Vi razumjeli ovo pitanje koje sam Vam ja
17 postavio? Da li ste ga mogli razumjeti ili ne? Dakle, jeste li ga razumjeli ili
18 ne?

19 O: Razumeo sam ja Vaše pitanje, ali ne vidim...

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Molim Vas onda da odgovorite na to pitanje, ako ste ga razumjeli.

2 Pitanje je: da li biste prihvatili da niste bili precizni, točni i
3 pažljivi kada ste danas i u petak svjedočili i rekli u svom svjedočanstvu da se
4 u peticiji tražilo da se Vas izгна iz Šibenika? To nije bilo točno, zar ne,
5 gospodine?

6 O: Ja opet tvrdim da se peticijom tražio naš izgon, znate. I mislim da
7 sam ja to tako shvatio. Sad, drugi mogu ta... drugačije da tumače to. Barem sam
8 ja tako shvatio.

9 P: Ali to nije ono što ste Vi rekli u svom svjedočanstvu. Vi ste rekli
10 da je u toj peticiji se pozvalo na Vaš izgon, da to stoji u tekstu. A u tekstu
11 to ne stoji, zar ne, gospodine? U njemu... u njoj se ne poziva na Vaš izgon?

12 O: Gospodine tužioče, šta bi bilo da moga imena tu nema? Šta bi onda tek
13 bilo sa tom konstrukcijom? To znači da ne bih nikako ja mogao dokazati da se to
14 dogodilo meni. Ali srećom, ima tu moje ime, pa...

15 Da nema moga imena, mogli bi sada davati razna tumačenja i to. Je li to
16 taj član Glavnog odbora Srpske demokratske stranke ili nije, Branko Popović?

17 Uglavnom, ja sam tu poruku tako shvatio i... ne znam kako da to tumačim
18 drugačije.

19 G. WHITING: [simultani prijevod] Časni Sude, mislim da je ovo
20 odgovarajući moment.

21 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Da, svakako. Dakle, prekidamo sa
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 suđenjem do 4.00 sata.

2 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prijevod] Molimo ustanite.

3 ... Početak pauze u 15.30h

4 ... Sjednica nastavljena u 15.58h

5 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prijevod] Molim ustanite.

6 Izvolite sjesti.

7 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Gospodine Whiting.

8 G. WHITING: [simultani prijevod] Hvala, časni Sude.

9 Molim da se ovaj dokument prihvati kao dokazni predmet.

10 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Ovaj dokument se prihvaća kao dokaz.

11 Molim da mu se dodijeli broj dokaznog predmeta.

12 TAJNICA: [simultani prijevod] Časni Sude, ovo će postati dokazni predmet

13 broj 939.

14 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala.

15 Gospodine Whiting, da Vam postavim jedno pitanje. Ova zadnja dva

16 dokumenta, mislim da se radi o dokumentima kojima ste htjeli podržati ovo što

17 ste rekli vezano za dokazni predmet 938.

18 G. WHITING: [simultani prijevod] Ne, časni Sude. Radi se o jednoj sasvim

19 drugoj temi.

20 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Aha, u redu. Onda možda sam Vas

21 trebao ranije prekinuti.

22 Što se tiče ovog dokumenta, dakle dokumenta 938, ove fotografije,

23 gospodine svjedoče, da li sam točno shvatio da Vi ste rekli da poruka se odnosi

24 na Vas zbog toga što tu stoji "ustaše iz banke"?

25 SVJEDOK: Časni Sude, da.

26 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala. Što oni hoće Vama reći? Koja

27 je ta poruka koja se Vama prenosi?

28

29

30

1 SVJEDOK: To je poruka da, to sam već i rekao u prethodno, na pitanje
2 gospodina tužioca, da... da ne bih slučajno pomislio da se vratim ili... pošto
3 uvek postoji i kod njih strah da za ono što su učinili prema nama kao nevinim
4 ljudima da...

5 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Gospodine, postaviti ću Vam pitanje na
6 drugi način. Na koga se odnose te riječi "ustaše iz banke", po Vašem mišljenju?

7 SVJEDOK: Oni su verovatno na... na radnike iz banke koji su učestvovali
8 u... verovatno u kreiranju te peticije, znate. Jer se to odma' sledećih dana
9 afirmisalo... ovaj, taj... ta presija se nastavila odma' iz peticije u... u
10 banci u kojoj sam ja radio. A i meni je najavljeno da mi žele zabraniti ulaz u
11 banku. I to je nedvosmisleno rečeno direktoru banke i on me je pozvao da mi to
12 saopšti, da HDZ, radnici iz banke, ovaj, misle da me spreče da uđem u banku
13 sledeći dan. I zato me je poslao na... sugerirao mi je da idem na godišnji odmor
14 dok se to smiri, navodno.

15 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala. Hvala Vam. Samo sam htio
16 shvatiti na koga se odnose te riječi.

17 Izvolite, gospodine Whiting.

18 G. WHITING: [simultani prijevod] Hvala, časni Sude.

19 P: Da se vratimo sad opet na ovu peticiju iz augusta 1990. Vi ste takođe
20 rekli u svom svjedočanstvu da je to organizirao HDZ, zar ne? Je li tako?

21 O: Da. Verovatno su i druge stranke učestvovale, ali HDZ je bio vodeća
22 i... U... u Primoštenu, gde je prethodno isto... ista peticija prema Raškoviću
23 posebno...

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Gospodine, postavljam pitanje vezano za ovu peticiju čiji tekst smo
2 sada vidjeli.

3 Molim Vas da sada pogledamo još jedan dokument. To je dokument koji nosi
4 broj 02664892. To je još jedan članak, isti taj datum, dakle 23. august 1990. To
5 je iz novina koje se zovu *Oslobođenje*. Vi znate da se radi o bosanskim novinama,
6 zar ne?

7 O: Da, znam.

8 P: Sad moramo tu se fokusirati...

9 G. WHITING: [simultani prijevod] Molim malo niže. Ne, ovo nije prava
10 strana. Je li to jedina strana? Ne, ni to nije ta prava strana. Dakle, to je to.
11 Ja u svakom slučaju imam isprintani primjerak toga i... toga što želim.

12 Sada bih zamolio poslužitelja da to stavi na grafoskop i da vidimo sada
13 da li je prijevod također tu.

14 Da li imamo i englesku verziju ovog tu teksta? Časni Sude, da li imate
15 tekst koji počinje sa riječima "Šibenik ne želi Raškovića", na engleskom?

16 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Ne, gospodine Whiting. Mi imamo
17 onaj... onu stranicu iz novina koja rekli ste da nije ona koja Vas zanima.

18 G. WHITING: [simultani prijevod] Samo trenutak da vidim šta se događa.

19 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Koji je naslov?

20 G. WHITING: [simultani prijevod] Broj bi trebao biti 02664892. Da li sam
21 dao krivi navod, da li sam krivo naveo broj?

22 G. MILOVANČEVIĆ: Časni Sude, ako nešto je od pomoći, mi na monitoru
23 imamo na B/H/S-u, dakle izvod iz teksta "Šibenik ne želi Raškovića". E sad, za
24 engleski već ne mogu Vam biti od pomoći.

25

26

27

28

29

30

1 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala, gospodine Milovančević. Mi sad
2 pokušavamo doći do verzije na engleskom.

3 G. WHITING: [simultani prijevod] Molim sada da se ova stranica koja je
4 na B/H/S-u, dakle sljedeća stranica na B/H/S. U redu. Dakle, imamo sada to na
5 ELMO-u, odnosno na grafoskopu, a englesku verziju imamo mi u našem elektronskom
6 sustavu.

7 P: Gospodine, radi se o još jednom članku u kojem se govori o peticiji.
8 I tu stoji da /?je/ na zajedničkom stranačkom sastanku donesena odluka i to na
9 inicijativu HSLS-a, to je Hrvatska socijalno-liberalna stranka. To nije HDZ, zar
10 ne, gospodine?

11 O: Ne, ne.

12 P: Da li biste, dakle, prihvatili da... izjavu da je to zapravo
13 prihvaćeno na inicijativu jedne druge stranke, radi se o stranci HSLS, dakle da
14 su oni dali tu inicijativu?

15 O: Tu ne bih... Nisam ovo... nisam ovo video. Nemam saznanja o tome.

16 G. WHITING: [simultani prijevod] Časni Sude, da li se ovo može
17 prihvatiti kao dokazni predmet?

18 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Da, prihvaća se. Molim da se dodijeli
19 broj.

20 TAJNICA: [simultani prijevod] Radi se o dokaznom predmetu 940.

21 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala.

22 G. WHITING: [simultani prijevod]

23 P: Gospodine, govorili ste o tom uznemiravanju do kojeg je došlo nakon
24 ove peticije i više zapravo neću imati ništa vezano za ovaj dokument, tako da
25 možete isključiti grafoskop.

26

27

28

29

30

1   Ali gospodine, nakon ove peticije od 23. augusta 1990., Vi ste i dalje
2 povremeno odlazili iz Vašeg stana i išli na posao, zar ne?

3   O: Gospodine tužioče, nakon što je peticija donesena, sledeće jut...
4 sledeće jutro, čim sam došao u banku, primetio sam da svi radnici, počevši od
5 portira i dalje, izbegavaju sa mnom komunikaciju. Portir je pobegao odma' čim
6 sam mu ja nazvao dobro jutro.

7   P: Gospodine... gospodine, morat ću Vas sada prekinuti zato što ste nam
8 to rekli u glavnom ispitivanju. Moje pitanje je bilo samo usmjereno na to da mi
9 kažete da li ste nakon ove peticije nastavili ići na posao, odnosno da ste
10 nastav...nastavili ići u banku.

11   O: To jutro... to jutro sam došao i pozvao me je direktor banke na
12 razgovor i, ovaj, rekao mi da je grupa radnika iz banke dolazila i da hoće da mi
13 spreče ulazak u banku. Mislim da se radilo o nekim hadezeovcima, verovatno.
14 Poznavao sam te radnike banke kao hadezeovce. I da je... on mi je sugerirao da
15 bi najbolje bilo da ja idem na godišnji, kao, odmor jer je on video da imam još
16 16 dana godišnjeg odmora, pa ćemo posle videti kad se situacija smiri šta će
17 biti. Ja sam znao da se situacija neće smiriti jer je svaki dan sve više
18 tenzija... dizana tenzija. Ja sam na kraju prihvatio...

19   P: Gospodine, da Vam postavim pitanje: da li ste Vi otišli na godišnji
20 odmor? Da ili ne?

21   O: Da, otišao sam.

22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 Prihvatio sam njegov predlog jer nisam... nisam...

2 P: Nakon godišnjeg odmora... nakon... gospodine, nakon godišnjeg odmora,
3 da li ste se vratili u banku?

4 O: Nazvao sam zadnji dan uveče, tog 16. dana nazvao sam direktora i
5 rekao sam da ja dolazim. A on je rekao: "Pa, gde ćeš..."

6 P: Gospodine... gospodine, molim Vas da mi odgovorite na pitanje. Da li
7 ste se vratili u banku? Da ili ne?

8 O: Da. Došao sam svojevrijedno, protiv njegove volje. On je rekao...

9 P: Ustvari, gospodine... ustvari, gospodine, u augustu 1990. je došlo do
10 te peticije, a Vi ste do marta 1991. i dalje bili radili u banci, bili ste
11 njihov zaposlenik, zar ne?

12 O: Da, bio sam. Bio sam, ali ništa nisam radio.

13 P: Dakle... Mislim da ste o tome govorili u Vašem gla...glavnom
14 ispitivanju, da ste slušali glazbu koju su drugi radnici slušali na svojim
15 kazetofonima, zar ne?

16 O: Oduzeli su mi arhivu, pravnu arhivu koju sam ja 25 godina vodio kao
17 pravnik banke i oduzeli su mi licencu za zastupanje na sudu. Odredili su
18 drugu... drugog čoveka, jednu moju pomoćnicu, da ona preuzme arhivu od mene, a
19 mene su premestili u jednu drugu malu kancelariju...

20 P: Gospodine... Dakle, Vi ste nastavili ići u banku, ali niste tamo
21 ništa radili. To je Vaša izjava?

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 O: /?Ne. Dobio sam novo/ ovo rješenje kao da sam početnik, a bio sam šef
2 pravne službe i sad sam dobio jednu novu kancelariju, kao neki kafić, malu
3 kancelariju, gde nije bilo nikakvih ni knjiga ni ništa. I tu sam osam meseci
4 sedio, bez ikakvog... nikakav posao nisam dobijao, ništa. Sad su se igrali sa
5 mnom. Verovatno su računali da ću izgubiti živce i otići.

6 P: Shvatam. Shvatam, gospodine. U redu. Molim usredsredite se na moje
7 pitanje i odgovorite samo na njega. Da bismo bili sasvim jasni i precizni,
8 tačni, u toku tog perioda Vi niste bili u kućnom pritvoru, zar ne?

9 O: Pa, može se reći da sam bio, jer svaki moj izlazak je bio za mene
10 rizičan, tako da sam izbegavao ustvari...

11 P: Gospodine, da li Vi... Ali upravo ste nam rekli da ste išli u banku
12 osam meseci. Znači, niste bili u kućnom pritvoru, zar ne?

13 O: Posle... posle posla, skoro da nisam se usudio da... Vrlo retko sam
14 izlazio u grad ili sasvim munjevito, ono što se kaže, da bih izbegao sve te
15 napade u... i uznemiravanja.

16 P: U redu. Ali hteo bih da budete jasni u odgovoru na moje pitanje.
17 Tačno je, zar ne, da niste stavljeni u kućni pritvor? To je tačno? Nije Vam
18 nametnut kućni pritvor.

19 O: Pa, u izvesnom smislu, da. Nije bilo nikakvog naloga, mislim,
20 sudskog. Ali situacija je bila takva da... da je za mene bilo opasno kretanje.

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Molim odgovorite direktno na moje pitanje. Niste u tom periodu
2 stavljeni u kućni pritvor, zar ne? Sve se to desilo, ali niste bili u kućnom
3 pritvoru?

4 O: Gospodine tužioče, nije mi jasno o kakvom kućnom pritvoru. Da li u...
5 je tu neki akt potreban ili moje osećanje straha ili šta ja znam?

6 P: Ja kad kažem "kućni pritvor", a mislim da je to opšteprihvaćen stav,
7 to znači kada ste zatvoreni u sopstvenoj kući. Ali to nije bio slučaj sa Vama.

8 O: Tu su se svaki dan događale neke... neka čuda, znate. Ili su na
9 stubištu u zgradi gde sam stanovao ispisivani grafiti sa porukom na moj
10 progon...

11 P: Gospodine... gospodine, usredsredite se, molim Vas, na moje pitanje i
12 odgovorite na njega.

13 Vi niste bili zatvoreni u svojoj kući, zar ne? Sve se drugo desilo, Vi
14 ste to opisali; ali Vi niste bili fizički u zatvoru u sopstvenoj kući, u kućnom
15 pritvoru.

16 O: Svaki moj i pokušaj da negde izađem bio je skopčan sa nekim
17 provokacijama, napadima, dovikivanjem. U zgradi se... su se pisali grafiti: "Ovo
18 je Hrvatska! Pazi! Imaš dve kćerke, pazi šta radiš!" i to.

19 P: Ali gospodine, Vi ste mogli da izlazite iz kuće, zar ne? Vi ste
20 izlazili iz Vašeg stana.

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Gospodine tužioče, ja sam mogao da izlazim i ja sam izlazio, ali sam
2 to vrlo brzo obavljao i brzo se ili vraćao ili negde odlazio, da ne budem na
3 uradu, znate. Videli ste za vreme...

4 P: Gospodine, molim odgovorite sada na moje pitanje. Vi niste bili
5 stavljeni u kućni pritvor, zar ne?

6 O: To bi se moglo shvatiti kao neka vrsta izolacije, jer nisam bio
7 slobodan kao građanin da izlazim. Imao sam problema gde god se pojavim.
8 Buš...bušene su nam gume. Telefonsko uznemiravanje je svakih pola sata. Bio
9 je... bio je letak jedan.

10 P: Gospodine...

11 G. WHITING: [simultani prijevod] Časni Sude, ja sam ovo pitanje postavio
12 sada otprilike osam puta svedoku i molim Sud da sada naloži svedoku da odgovori
13 na pitanje.

14 G. MILOVANČEVIĆ: Časni Sude.

15 SUDAC MOLOTO: /prijevod engleskog transkripta: "Izvolite, gospodine
16 Milovančeviću."/

17 G. MILOVANČEVIĆ: Ja sam izbegavao da reagujem primedbom, smatrajući da
18 će se ovolika pitanja raščistiti odgovorima svedoka.

19 Kolega tužilac bi mogao... mislim, po mojoj proceni, je bio dužan da
20 svedoku objasni šta je kućni pritvor. Svedok je pravnik. U Jugoslaviji nikada
21 institucija kućnog pritvora nije postojala. Postoji zatvor, postoji pritvor,
22 postoji izdržavanje kazne. To su tri institucije koje postoje po zakonu, po
23
24
25
26
27
28
29
30

1 Ustavu i po sudskoj praksi, i ništa više. Kakav kućni pritvor, časni Sude? O
2 kakvom kućnom pritvoru se radi, za ime Boga? Ja zaista to ne razumem. Ko donosi
3 odluku o kućnom pritvoru? U Jugoslaviji, u Hrvatskoj i nijednoj republici nije
4 postojala takva institucija, kao pojam i kao pojava.

5 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Gospodine Milovančević, već sam Vas
6 upozorio na to da se ne pozivate na Boga kada ste u sudnici i ponovo Vas molim
7 da se suzdržite od toga.

8 Pokušavam u transkriptu da nađem mesto gde je svedok rekao gospodinu
9 Whitingu, odnosno pitao ga je šta znači kućni pritvor, a gospodin Whiting je
10 rekao da je to pojam koji po opštem shvatanju jeste kada neko mora da je držan u
11 kući.

12 I ja mislim da niko nije napravio sugestiju, gospodine Milovančeviću, da
13 je postojala legalna institucija kućnog pritvora u Hrvatskoj ili bilo gde drugo.

14 Jednostavno je pitanje bilo da li je svedok bio u kućnom pritvoru. I to
15 je jednostavno pitanje i jednostavno je odgovoriti na njega, bilo da je bio ili
16 da nije. Iako neću, dakle, postaviti pitanje gospodinu Whitingu i zamoliti ga da
17 odgovori, već ću reći da njegov... da ovaj prigovor nije prihvaćen.

18 Dakle, molim da svedok odgovori i već sam Vam rekao da sam doneo odluku,
19 gospodine Milovančeviću. Ako niste zadovoljni tom odlukom, možete da uložite
20 žalbu, ali nemojte da ulazite u raspravu sa mnom.

21 Dakle, molim odgovorite na moje pitanje, odgovorite na pitanje i recite
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 nam da li ste Vi bili držani u kućnom pritvoru ili niste.
2 SVJEDOK: Časni Sude, nisam drža...držan od... od...
3 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala.
4 SVJEDOK: ... od nekih ljudi, ali sam to kao... prihvatio kao...
5 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Najlepše hvala. To je kraj odgovora i
6 nije mi potreban drugi deo odgovora.
7 G. WHITING: [simultani prijevod] Hvala, časni Sude.
8 P: Gospodine, da li možete da mi kažete, prvi put kada ste razgovarali
9 sa Odbranom, drugim rečima bilo sa zastupnikom Odbrane ili sa njihovim
10 istražiteljem, da li možete kad... nam reći kada je to bilo prvi put?
11 O: To je, gospodine tužioče, to je bilo... mislim da je bilo drugi dan
12 nakon moga dolaska tu.
13 P: Kada kažete "nakon dolaska", hoćete da kažete nakon dolaska u Hag?
14 O: Da, da.
15 P: Ali pre nego što ste došli u Hag, da li možete da nam kažete kada ste
16 imali razgovor sa nekim predstavnikom Odbrane Milana Martića prvi put?
17 O: Kada sam trebao dati, ovaj, tu izjavu koju ste Vi primili. To je bilo
18 nekih možda mesec dana pre dolaska ovde. Ta... *Curriculum Vitae* taj moj i tu
19 izjavu u vezi sa progonom. Samo sam to, nisam imao ne...neke...
20 P: Da budemo jasni, ja nemam kopiju te izjave.
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 Dakle, prvi puta kad ste imali razgovor sa Odbranom, to je bilo pre
2 otprilike mesec dana. Je l' to kažete u svedočenju?

3 O: Pa ja. I dao sam tu izjavu i...

4 P: I to je bila jedna pismena izjava? Na kraju je rezultirala pismenom
5 izjavom?

6 O: Da.

7 P: Da li ste Vi potpisali tu izjavu?

8 O: Nisam, nisam potpisao. Samo sam dao onako.

9 P: Da li ste pregledali, da li ste ponovo pročitali tu pisanu izjavu
10 nakon što je napisana? Ili ste možda Vi to napisali sami? Ili je neko sa Vama
11 razgovarao i zapisao tu izjavu?

12 O: Ja sam sâm napisao tu izjavu.

13 P: U toj izjavi, da li ste bilo gde napisali da ste bili držani u kućnom
14 pritvoru? Da li je to sadržano u toj izjavi?

15 O: Ne mogu sada da se setim jer sam više puta o tome pisao, pa ne znam
16 da li sam zbog ograničenosti u prostoru stavio baš to. Ali pretpostavljam da sam
17 o peticiji najviše govorio u... kao o najznačajnijem događaju. Nisam siguran da
18 li sam o kućnom pritvoru. Možda u izvesnom pežorativnom smislu sam spomenuo, ali
19 nisam siguran da li je. Ne bih se mogao setiti. Smatrao sam peticiju
20 najvažnijom, a ovo sve drugo... kao po...

21 P: Gospodine, reći ću Vam zašto Vam postavljam ova pitanja: jer nismo
22 dobili Vašu izjavu, nemamo pravo na to po Pravilniku, ali smo dobili rezime

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Vašeg svedočenja, Vaše izjave, i tu je rečeno da ste rekli da su sva tri
2 zvaničnika stavljena u kućni pritvor.

3 Da li ste Vi ikada tako nešto rekli Odbrani?

4 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Koja tri zvaničnika?

5 G. WHITING: [simultani prijevod] Radi se, dakle, o Jovanu Raškoviću, o
6 svedoku i trećoj osobi, čije ime nisam zapamtio.

7 P: Da li je to tačno? Da li ste Vi Odbrani rekli da ste Vi, gospodin
8 Rašković i ta treća osoba, da ste Vi bili stavljeni u kućni pritvor?

9 O: U smislu kako smo objasnili časnom Sudu. Jer ste Vi insistirali o tom
10 kućnom pritvoru i u tom smislu smo svi bili na neki način u istom položaju. Neko
11 je otišao ranije...

12 P: Gospodine, izraz "kućni pritvor" nije došao od mene već od Odbrane u
13 rezimeu Vašeg svedočenja. I ja Vas pitam jednostavno da li ste Vi ikada
14 upotrebili taj termin kada ste davali izjavu Odbrani.

15 Da li ste Vi rekli da ste Vi i te dve druge osobe stavljeni u kućni
16 pritvor? Da li ste Vi to rekli ili ne? Mislim da je to nešto dovoljno bitno i da
17 biste mogli da se sećate toga.

18 O: Pa, ne mogu sad da se setim da li sam to stavio u tu izjavu, jer ta
19 moja... moj opis tog događaja nalazi se u tim knjigama, ovaj, zborniku o Jovanu
20 Raškoviću, gde je detaljno sve opisano, a verovatno u izjavi nisam sve stavio. A
21 da li sam baš to, taj kućni pritvor na kome Vi insistirate...

22 P: Gospodine...

23

24

25

26

27

28

29

30

1 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Gospodine svedoče, nisam siguran o
2 kojim knjigama govorite i ne znam da li su one već uvrštene u spis. Ako jesu,
3 onda se izvinjavam. A ako nisu, onda mislim da treba znati da to nije suština
4 pitanja, već je pitanje vezano za ono o čemu ste razgovarali pripremajući se za
5 dolazak ovde.

6 Dakle, pravimo razliku između knjiga koje ste Vi možda napisali i
7 priprema pre nego što ste došli ovde u sklopu ovog predmeta. Da li možete to da
8 učinite?

9 SVJEDOK: Časni Sude, ne bih...

10 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Da li mislite da možete to da
11 učinite? Da li mislite da možete da učinite to?

12 SVJEDOK: Pa, mislim da mogu.

13 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Najlepše hvala. Molim da to učinite.

14 Izvolite, gospodine Whiting.

15 G. WHITING: [simultani prijevod] Hvala, časni Sude. Zaista sam zahvalan.

16 P: Sada kada smo usredsređeni na Vašu pripremu za dolazak ovde, Vi ste
17 rekli da ste tu izjavu napisali pre svega mesec dana. Da li možete da nam kažete
18 da li ste u toj izjavi napisali da ste Vi i gospodin Rašković i gospodin
19 Dobrijević stavljeni u kućni pritvor? Da ili ne?

20 O: Mislim da sam se ja ograničio samo na sebe, znate, da nisam govorio
21 pojedinačno o svakome od nas.

22 P: Gospodine, to nije suština pitanja. Ne radi se o tome o kome se
23 govorilo, već ono što je osnovno jeste da li ste Vi rekli da ste Vi i ti drugi
24 ljudi bili stavljeni u kućni pritvor.

25 O: U toj izjavi, mislim da sam rekao.

26 P: A to nije bilo tačno, zar ne, gospodine?

27

28

29

30

1 O: Rekô sam Vam da nisam baš potpuno siguran, znate, ali mislim da j...
2 mislim da sam stavio i to. A sad, Vi sad možete kako hoćete.

3 P: Gospodine, zašto onda kada sam Vam ja postavio maloprije pitanje u
4 vezi sa kućnim pritvorom Vi ste počeli da govorite da ne znate šta to znači, šta
5 ja hoću da kažem time, ako Vi sada kažete da ste Vi te reči iskoristili u Vašoj
6 izjavi pre mesec dana? Zašto se onda ovo dogodilo?

7 O: Pa, Vi insistirate po svaku cenu na tom kućnom pritvoru. Ja stvarno
8 ne vidim razloga zašto bi to toliko bilo bitno *vis-a-vis* ove peticije i toga.
9 Gde sam ja bio, šta sam posle toga radio, to je potpuno za mene, mislim,
10 irelevantno, jer bilo je drugih pritisaka i presija...

11 P: Gospodine, uz svo dužno poštovanje, na kraju će Pretresno veće
12 odlučiti šta su relevantni a šta nisu relevantni dokazi.

13 Ali moje pitanje je sledeće: ako ste Vi sami upotrebili te reči pre
14 mesec dana u izjavi, ako ste govorili o tome da ste bili stavljeni ili držani u
15 kućnom pritvoru, zašto ste onda rekli da Vam nije bilo jasno šta hoću time da
16 kažem i zašto Vam je zbog toga bilo teško da odgovorite na moje pitanje, ako ste
17 Vi sami iskoristili taj izraz?

18 O: Zato, gospodine tužioče, zato što smatram da taj pojam kućnog
19 pritvora u... u konstelaciji svih ovih činjenica nije toliko za mene bio bitan,
20 znate, jer bilo je more drugih događaja koji su za mene bili dramatičniji od...
21 To je u... verovatno sam to upotrebljav... upotrebio u onom smislu kako mi to

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 shvatamo, znate, da sam bio kući, da nisam mogô izlaziti i šta ja znam, da nisam
2 kao slobodan čovek mogô izlaziti iz svoga stana, a ne da je neko doneo odluku da
3 me stavi u taj kućni pritvor. Zbog toga tome ne pri... ne pridajem neki veliki
4 značaj, znate.

5 P: Preći ću na sledeće pitanje. Ali pre toga, gospodine, nije li tačno
6 da u to vreme zapravo je Jovan Rašković imao policijsku zaštitu koju su mu
7 dodelile hrvatske vlasti?

8 O: O tome na znam baš puno, jer to... o tome se nije govorilo. Ali
9 verovatno na tim odlascima u Zagreb i tako dalje, možda je imao, ali u samom
10 gradu Šibeniku nije imao baš zaštitu. Jer je... često puta nije mogao da izađe
11 iz svoga stana i zvao je mene da... pošto nije mogao da kupi neke namirnice,
12 onda je mene zamolio da ja izađem, kao da mu pom... da mu donesem kući, jer
13 navodno da mu neki hadezeovci tu prete.

14 P: Gospodine, ostanimo usredsređeni na moje pitanje.

15 Vi kažete u Vašem svedočenju da je on barem povremeno imao policijsku
16 zaštitu, zar ne? To je Vaše svedočenje?

17 O: Pa, možda. Možda je imao, ali ja nisam to video, mislim. Nisam video,
18 al' verovatno je imao...

19 P: Izvinjavam se, ali rekli ste nam da verovatno kad je odlazio u Zagreb
20 imao je takvu zaštitu.

21 O: Pa, sećam se kad smo jedanput došli sa neke... kasno, oko pola noći,
22 sa neke skupštine iz Slavonije, ne znam, onda smo došli u Zagreb, on je trebô da
23 ide na razgovore sa Tuđmanom. Čim smo parkirali auto ispred nekog stana gde je
24 on obično odsedao, prišli su nam neki policajci hrvatski i kad su videli o kome

25

26

27

28

29

30

1 se radi... verovatno su oni čuvali taj stan.

2 I onda su se povukli. To sam tada jedino video, a drugo ne znam.

3 P: Ako govorimo o Jovanu Raškoviću, Vi ste ga opisali kao "eminentnog
4 doktora" i "intelektualca *par excellence*" i da je on bio u rangu intelektualaca
5 poput Habermasa i John-Paul Sartrea. Da li se sećate tog dela Vašeg svedočenja u
6 petak?

7 O: Da, sećam se. Još bih dodao...

8 P: Gospodine, Vi ste u potpunosti odgovorili na pitanje kada ste rekli:
9 "Da, sećam se."

10 I takođe ste rekli da je on bio neko ko je uživao poštovanje i da je bio
11 popularan. Da li se tog dela svedočenja sećate?

12 O: Sećam. Da, sećam se.

13 P: I za kraj, rekli ste da "mržnja i netrpeljivost" su bili nespojivi sa
14 njim i da je on bio blagorečiv i da je bio neko ko je imao veliku humanitarnu
15 dimenziju. Da li se sećate tog dela svedočenja?

16 O: Da, sećam se i toga.

17 P: Hteo bih sada da Vam prikažem jedan mali isečak iz jednog govora koji
18 je održao 17. avgusta 1990. godine, pre peticije. I to je dokazni predmet 875.

19 G. WHITING: [simultani prijevod] Mislim da moramo da pređemo na *Sanction*
20 sistem.

21 [Gleda se videosnimka]

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 G. WHITING: [simultani prijevod] U redu, to je dovoljno. Možemo tu da se
2 zaustavimo.

3 P: Gospodine, da li je to čovek za koga ste nam rekli da je nespojiv sa
4 mržnjom i netrpeljivošću i da je on blagorečiv i da je intelektualac? Da li je
5 to isti taj čovek?

6 O: Gos...gospodine tužioče, da, to je Jovan Rašković.

7 P: A kada ljudi u masi govore: "Ubićemo Tuđmana! Ubićemo ustaše!" da li
8 se sećate šta je rekao? Čuli smo ga da kaže: "Hvala, hvala," pre nego što im se
9 obratio.

10 O: Da, on je imao običaj da smiruje tu masu, ljude i da, ovaj, uspeva u
11 tome da ih umiri. Ovde je samo iz konteksta izvađeno... Mislim da je ova izjava...

12 P: Gospodine, da li ste imali utisak da on smiruje masu?

13 O: Da. U svakom slučaju, gde god smo bili, gde se... je bilo kakvih
14 incidenata, on je uspeo da smiri ljude i da ih... i da nadvlada tu stihiju.
15 Mogu... mogu da navedem nekoliko primera i sa tih skupština. Baš sećam se, pošto
16 sam bio prisutan...

17 P: Gospodine, on kaže masi da on ne može da im pruži oružje, ali da će
18 oni verovatno naći nekoga ko će im ga dati. A to je masa koja viče: "Ubićemo
19 Tuđmana! Ubićemo ustaše!" Da li Vi to nazivate smirivanjem mase?

20 O: /?Mislim da/ je ovo istrgnuto iz konteksta, da njegova potpuno izjava
21 glasi: "Ja Vam nedać... ja Vam neću dati oružje. Ja Vas neću voditi u rat. Ako
22 hoćete rat sa Hrvatima, onda tražite sebi drugoga vođu."

23 To je bilo 31. marta u Kninu, 1991., da, kada je narod posle napada
24
25
26
27
28
29
30

1 hrvatskih specijalaca na Plitvice tražio, ovaj, oružje. Onda su p...

2 P: Gospodine, Vi govorite o drugom govoru. Ovo je govor od 17. avgusta
3 1990. godine. I on kaže... možemo Vam ga ponovo prikazati, ako hoćete, ali on
4 kaže: "Ja nemam oružja, ali verovatno ćete naći nekoga ko će Vam ga dati."

5 O: Ne znam... ne znam na kojeg je dat... gde je to bilo.

6 G. MILOVANČEVIĆ: Časni Sude...

7 SVJEDOK: A ako bih znao gde je bilo, mogô bih se...

8 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Samo malo.

9 Gospodine Milovančeviću.

10 G. MILOVANČEVIĆ: Prigovor je zbog netačnog citiranja... citiranja od
11 strane kolege tužioca početka rečenice. Na filmu, gospodin Rašković jasno kaže:
12 "Nemojte od mene tražiti oružje", pa nastavlja rečenicu. Tužilac, kolega
13 tužilac, nije tako predstavio ovaj deo izjave gospodinu svedoku.

14 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] A kako je on to prikazao? Ja sam
15 mislio da je sâm svedok video to na snimku, dakle nema potrebe da se nešto
16 prokazuje na ovaj ili onaj način. Naprotiv, on je dao jednu interpretaciju te
17 izjave koja je sasvim različita od onoga što smo videli na snimku.

18 Šta je to gospodin Whiting prikazao ovom svedoku?

19 G. MILOVANČEVIĆ: Časni Sude, doslovno ovako: "Ako želite..." On kaže:
20 "Ja nemam oružje, ali će biti neko tu ko će Vam ga dati."

21 A sve... gospodin Rašković to nije rekao. To je...

22 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Koji red čitate?

23 G. MILOVANČEVIĆ: ... 51. strana, prva... prvi i drugi...

24

25

26

27

28

29

30

1 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Strana 51, red 16, to nam Vi kažete.
2 Ali šta čitate? Kakva je to izjava kojom gospodin Whiting nešto prikazuje na
3 neki način?

4 G. MILOVANČEVIĆ: Časni Sude, ja ukazujem na nepreciznost interpretacije
5 iskaza gospodina Raškovića. Kolega tužilac predočava kao Raškovićeovu izjavu
6 reči: "Ja nemam oružje, ali će se verovatno naći neko ko će Vam ga dati."

7 Gospodin Rašković nije rekao "ja nemam oružje", nego "nemojte od mene
8 tražiti oružje".

9 To su dve potpuno različite izjave. Možemo pogledati film, uostalom.

10 G. WHITING: [simultani prijevod] Časni Sude, mislim da mogu ovo
11 skratiti. Ja priznajem da sam možda prvi dio te izjave pogrešno citirao. Nisam
12 sasvim siguran da uviđam u čemu je važnost te razlike, ali svakako, branitelj je
13 to točnije citirao.

14 Možda bismo mogli ponovno pustiti ovu snimku.

15 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala, gospodine Whiting. Sada vidim
16 gdje smo, nije nam potrebno da nam se to prikazuje. Gospodine Milovančević, kad
17 ćete govoriti, molim Vas... ubuduće, molim Vas da točno navodite gdje se što
18 nalazi u transkriptu. Ovo je, dakle, strana 50, redci 22 do 23.

19 Ako želite ponovno prikazati ovu snimku, možete to učiniti.

20 [Gleda se videosnimka]

21 G. WHITING: [simultani prijevod]

22 P: Gospodine...

23 [Suci vijećaju]

24 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Gospodine Whiting, *judge* Hoepfel moli
25 da se prikaže dio videosnimke minutu ili nekoliko minuta, tri minute prije nego
26

27

28

29

30

1 što je Jovan Rašković rekao "hvala, hvala".

2 G. WHITING: [simultani prijevod] Mogu pokušati, ali mislim da ćemo
3 morati to napraviti kasnije, zato što je klip na ovaj način, odno... ova snimka
4 je na ovaj način montirana. Dakle...

5 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Dakle, ne ono što smo već sada
6 vidjeli, nego ono što prethodi tome, prije nego što on kaže "hvala, hvala".

7 G. WHITING: [simultani prijevod] Da, to sad nemam ovdje u sudnici, ali
8 mogu s... mogu se pobrinuti da se to pronađe, i ako jest, da se onda to dostavi
9 Sudskom vijeću.

10 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] U redu. Možda to nije potrebno da se
11 uradi sada dok je svjedok... svjedoči. Ne mora, dakle, biti danas.

12 G. WHITING: [simultani prijevod] Onda ćemo uraditi to do sutra.

13 P: Dakle, nakon što ste vidjeli ovu snimku, gospodine Popović, da li Vi
14 i dalje smatrate da je gospodin Rašković smirivao masu ovdje na ovoj snimci?

15 O: Ja mislim da je imao on želju da to snimi... da smi...smiri. U
16 svakom... mi smo stalno na svim skupovima imali neke uzavrele atmosfere,
17 situaciju vrlo napetu, i ne znam kako ovo baš ste pronašli. Možda u kontekst...
18 u... ovako istrgnuto iz konteksta, možda to tako zvuči, ali nije on... Budite

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 sigurni da je to č... jedini čovek koji je mogao da donekle smiri situaciju
2 među... među nama. Ja ne znam da li bi ijedan drugi čovjek, da je ne znam odakle
3 došao iz sveta, uspeo da ovlada s tim narodom na način kako je on to radio.

4 P: Gospodin Rašković je zapravo bio među umjerenijim članovima SDS-a,
5 zar ne?

6 O: Da, on je i zato dobio nadimak Srpski Ghandi. To smo mu mi dali jer
7 su mnogi među nama... ja sam njegov bio najbliži suradnik i... i smatrali da
8 treba biti radikalniji, da... ovaj, šta on tu priča o moru o... o bratstvu sa
9 Hrvatima i tako dalje, treba to žešće udariti i tako dalje. On je uvek bio
10 protiv toga. On nije bio protiv hrvatske, ovaj, državnosti. On je samo za Srbe
11 tražio ravnopravan tretman.

12 Eh sad, što do toga nije dolazilo, narod je normalno reagovao ovako kako
13 reaguje. A treba znati da je ova reakcija naroda uvek usledila posle nekog
14 dramatičnog događaja ili nekog napada, ubistva, ranjavanja nekih naših, ovaj,
15 članova i napada na narod i tako dalje.

16 P: Ovo je, dakle, 17. august 1990. i dosta je dokaza izvedeno vezano za
17 stvari koje su se dogodile tog datuma. Ali ono što nas sada zanima, dakle, to je
18 samo šest dana prije peticije. Da li biste se Vi složili da hrvatski građani,
19 odnosno da su Hrvati koji bi vidjeli ovakvu snimku, ovakav miting, da je to
20 možda moglo kod njih izazvati strah?

21 O: Pa, oni su... da, Hrvati su videli to preko snimaka, reportaža svojih
22 televizijskih reportera. Radio-televizija Zagreb je uglavnom prenosila te naše
23 skupove i interesantno je da je i ona učestvovala u sataniziranju nas i našeg
24 pokreta.

25

26

27

28

29

30

1   Interesantno je da na svakom skupu gde nije bilo među 10.000 ljudi...

2   P: Gospodine... gospodine, malo kasnije ćemo o tome. Ali ovo nije
3 primjer demonizacije. Cijela... cijela ta masa više: "Ubit ćemo Tuđmana! Ubit
4 ćemo ustaše!" Tu se oni nisu... nije fokus samo na jednog četnika ili na jednu
5 osobu u toj masi. Cijela ta masa, cijela ta gomila to skandira. Ne bi li to
6 moglo izazvati strah kod Hrvata i ne bi li to možda moglo izazvati ovu reakciju
7 do koje je došlo u Šibeniku protiv Raškovića?

8   O: Gospodine tužioče, treba znati da je u to vreme u Hrvatskoj provođena
9 propaganda od strane hrvatskih stranaka i vlasti koja je pobedila na izborima.
10 To... I mislim...

11   P: Morat ću Vas prekinuti, gospodine, zato što mi ne odgovarate na
12 pitanje. Pitanje je o tome kakav bi to učinak proizvelo na Hrvate. Molim Vas da
13 se na to , dakle, usredsredite. Da li se slažete da bi ovo moglo učiniti da se
14 Hrvati boju... boje, zar ne?

15   O: A teško. Ne verujem. Ne verujem. Da su se bojali ne bi... ne bi,
16 ovaj, krenuli u to u što su krenuli, da razbijaju Jugoslaviju i da, ovaj,
17 pokušaju da Srbe proteraju iz Hrvatske, mislim. Jer treba znati da... da je u to
18 vreme kružio i jedan... Oni su davali uputstvo kako postupati sa nama. Samo
19 da...

20   P: Gospodine... gospodine, odgovorili ste na pitanje. Rekli ste da, po

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Vašem mišljenju, oni nisu se bojali.

2 Tokom glavnog ispitivanja pokazani su Vam neki dijelovi knjige Jovana
3 Raškovića "Luda zemlja", koja je objavljena 1990. Da li se sjećate toga? Da li
4 se sjećate da ste govorili o toj knjizi, da je to bilo u glavnom ispitivanju u
5 petak?

6 O: Da, sjećam se, ovaj...

7 P: I rekli ste da je ta knjiga, dakle da se u njoj radi o događajima iz
8 Drugog svjetskog rata, ali Vi ste rekli da je ona zapravo bila aktuelna, odnosno
9 da je bila aktuelna 1990., zato što je politika koju su provodili HDZ i Tuđman,
10 da je zapravo predstavljala... da je zapravo se ponavljala ona politika iz 1941.
11 Da li se sjećate da ste to rekli u Vašem glavnom ispitivanju?

12 O: Da, sećam se.

13 P: I zapravo bi se moglo reći da je 1990. upravo zato Jovan Rašković i
14 napisao tu knjigu, zato što je htio da povuče tu paralelu između ustaške vlasti
15 iz 1941. i hrvatske vlasti iz 1990, zar ne?

16 O: Da.

17 P: On je htio vjerovat... on je htio da kod ljudi izaziva... izazove
18 uvjerenje da se radi o jednoj te istoj stvari, zar ne?

19 O: Pa, verovatno, verovatno.

20 P: A to je svakako dovelo do toga da se Srbi boje, zar ne, izazvalo je
21 strah kod Srba?

22 O: Pa, Srbi su se već dovoljno uplašili od... od akata hrvatske...
23 aktuelne hrvatske vlasti i njihovih poteza prema Srbima da Jovan Rašković nije
24 mogao da zastraši...

25

26

27

28

29

30

1 P: Gospodine, htio bih... Gospodine, srpski vođe u Krajini, i rekli ste
2 nam da je Jovan Rašković bio jedan od najumjerenijih srpskih vođa, dakle oni
3 govore ljudima da nema nikakve razlike između ustaških vlasti iz 1941. i
4 hrvatskih vlasti iz 1990. i da je to izazvalo strah kod Srba. Je li to tako?

5 O: Da. Hrvatska vlast je...

6 P: Hvala.

7 O: ... taj strah, je l'.

8 P: A srpski vođe su taj strah poticali i oni su to stalno ponavljali i
9 to što su oni govorili je izazivalo strah kod ljudi, zar ne?

10 O: Pa, bilo je, mislim, ili straha i na jednoj i na drugoj strani
11 verovatno, jer su događaji i išli u tom pravcu da je sukob neizbežan.

12 No međutim, potrebno je nagla... ja bih naglasio ovde da je... da su
13 hrvatski političari uvek svako srpstvo tumačili kao antihrvatstvo, bez obzira,
14 jer su Srbi po njihovom mišljenju bili promotori komunizma i jugoslovenstva,
15 znate. Za Hrvate su Srbi bili promotori i graditelji jugoslovenstva i komunizma.

16 P: Gospodine... gospodine, govorim o toj paraleli koju su srpski vođe
17 povukli između ustaške vlasti i vlasti, hrvatske vlasti iz 1990.

18 Nije li točno da je Jovan Rašković sam, nekoliko mjeseci prije svoje
19 smrti, priznao da takvi govori, da su oni zapravo zapalili taj fitilj koji je
20 doveo do rata? Nije li tako?

21 O: Ne verujem da... da je... da su njegovi govori doveli... zapalili
22 fitilj. Koliko ja znam, on je gasio te požare, da ih tako nazovem, koliko je

23

24

25

26

27

28

29

30

1 mogao. A šta se događalo iza njegovih leđa ili mimo nas, to je sad drugo
2 pitanje.

3 SUDAC HOEPFEL: [simultani prijevod] Da li ste Vi postavili to pitanje,
4 gospodine Whiting, ili je Vaše pitanje bilo da li je gospodin Rašković to rekao
5 ili ne?

6 G. WHITING: [simultani prijevod] U pravu ste, časni Sude. Dakle, pitanje
7 je da li je to gospodin Rašković rekao.

8 P: Da li Vam je poznato da je u januaru 1992. gospodin Rašković rekao...
9 Zapravo, možda bi bilo jednostavnije da naprosto pokažem tu izjavu. Možda bi to
10 bilo jednostavnije.

11 G. WHITING: [simultani prijevod] Dakle, molim da se pokaže dokazni
12 predmet 879.

13 Molim, dakle, da samo zumiramo tu na... ovaj dio, dakle, ispod
14 fotografije ove žene. Možda ne postoji engleski prijevod.

15 Molim da se pomaknete na sam kraj, sasvim desno u ovoj verziji na B/H/S-u.

16 P: Da li vidite ovdje gdje gospodin Rašković kaže: "Osjećam se
17 odgovornim zato što sam izvršio pripremu za ovaj rat, iako tu pripremu nisam
18 vršio vojno kao neko ko vidi rješenje u ratu. Ali da nije bilo podizanja
19 emocionalne vatre u srpskom narodu, ne bi bilo ni toga. Ustvari, moja stranka i
20 ja lično smo zapalili fitilj srpstva, ne samo u Hrvatskoj. Mi smo palili te
21 fitilje po Bosni i Hercegovini."

22 O: Da. Vidim, vidim. Znae, ovaj...

23 P: I tačno je, gospodine, zar ne, da... da zapravo je takav način govora
24 i takve emocionalne vatre, da je to zapravo dovelo do sukoba i do rata, zar ne?

25

26

27

28

29

30

1 O: Ne verujem. Ne, zapravo. Jer znate, profesor Rašković je davao
2 intervjuje poslije tih, između ostalog, jer je on bio jedan vrlo interesantan
3 sagovornik svakome novinaru. Znam da su me novinari često puta molili da im
4 osiguram, da im samo... da im samo dâ jednu kratku izjavu, jer bi to povećalo
5 tiraž njihovih novina. I ja sam često puta, naročito mladim novinarima, to... tu
6 uslugu činio. I te obično intervjuje je on davao na brzinu, posle nekih
7 skupština, velikih go... mitinga i tako dalje. Tu je moguće da se i u ovako
8 jednom slobodnom razgovoru dâ i ovakva jedna izjava, u intervjuu. Ovo je
9 intervju. A on je davao i po nekoliko intervjuja dnevno i više ni sam ne zna kome
10 je sve davao.

11 Ja sam ga upozoravao da pazi, jer novine znaju to interpretirati na svoj
12 način. Ali on je rekao: "Ma šta ima veze, neka pišu."

13 P: Gospodine... gospodine, nije li vjerojatnije objašnjenje da je on to
14 rekao, odnosno dao taj intervju, zato što je u to vrijeme se tako osjećao i da
15 je to bilo tačno, odnosno da je to bila istina?

16 O: Moguće da u trenucima neke rezignacije ili možda zato što je video da
17 njegov rad nije politički doneo nikakvih poboljšanja za srpski narod, pa je sada
18 rezignirano izjavio: "Sve je bilo... Možda nije trebalo ni da se ja pojavim ili
19 da zapalim taj fitilj srpstva." Pazite, to je... tu se radi više o... o tome da
20 je no proje... zapalio fitilj srpstva koje je bilo dugo godina zakopano i nije
21 se moglo afirmisati ni... ni u jednoj delatnosti, ni u kulturi, ni u nauci, ni
22 u...

23 I u tom smislu, eto vidite, on je isto tražio da se kosti tih nesretnih
24 Srba koji su poklani vade na svetlo dana i stavljaju u osarije i da se... i da
25 ih sunce ponovo ogreje. A onda su to drugi tumačili kao da on raspiruje na...
26 mržnju, zato što opelo nad tim žrtvama nije izvršeno...

27 P: Gospodine, morat ću Vas prekinuti. Odgovorili ste na pitanje i sad

28
29
30

1 ste malo zastranili u svom odgovoru.

2   Sad ćemo govoriti o kraju Raškovićeve karijere.

3   Vi ste svjedočili da te trake konverza... razgovora između Tuđmana i
4 Raškovića, da su namjerno puštene u javnost. Da li se sjećate toga?

5   O: Da, sećam se.

6   P: I do toga je došlo u ljeto 1990., zar ne?

7   O: Da, krajem... Negde u leto, da.

8   P: I te trake su u beogradskim medijima objavljivane, zar ne?

9   O: Da.

10   P: I Rašković je zapravo izgubio svoj autoritet i zapravo je bio
11 diskreditiran zbog tih traka, zar ne?

12   O: Da.

13   P: I upravo je zbog toga otišao u Beograd, zar ne?

14   O: Ne zbog toga, ali od tada, mislim, radikalna struja u SDS-u je
15 bila... to mu nikad nije oprostila, iako je to bio jedan razgovor onako ljudski,
16 znate, gde ne bi trebalo sve da se objavi. A nije ni uz njegovu dozvolu ni
17 objavljeno, nego to je plasira... gde je on govorio o svojoj porodici koja ima
18 kćerku koja je udata za Hrvata, o unucima koji su Hrvati i tako, da bi malo
19 olabavio situaciju prilikom razgovora. Oni su to sve plasirali u... i naravno,
20 ovi su se naši Krajišnici uhvatili na tu udicu, da tako kažem.

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1   Ali smo mi posle u svojim nastupima javnim nastojali da objasnimo
2 narodu...

3   P: Kad kažete o ljudima iz Krajine, govorite o Srbima iz Krajine, zar
4 ne?

5   O: O Srbima i članovima naše... našeg pokreta.

6   P: I ta radikalna struja o kojoj govorite je zapravo preuzela kontrolu
7 nad SDS-om i Krajinom, zar ne, nakon tog ljeta 1990?

8   O: Pa da. Rašković je gubio, gubio. On je u narodu ostao uvek omiljen,
9 ali je gubio kontrolu. I... i nakon odlaska u Beograd je povremeno odlazio dole.
10 Svakih 15 dana išao bi u bolnicu kninsku da bi održao neka savjetovanja sa
11 doktorima i onda bi usput tu i tamo intervenisao negde, stišavao situaciju, da
12 tako kažem i eto.

13   P: Dakle, u martu 1991., sljedeće godine, nije tačno da su Rašković i
14 njegovo krilo SDS-a bili "jedina stranka koja je predstavljala Srbe u
15 Hrvatskoj"? To nije tačno, zar ne? Zato što radikali...

16   O: Pošto je Babić... Babić formirao svoju SD... Srpsku demokratsku
17 stranku Krajine i to... onda je ova izvorna, izvorna Srpska demokratska stranka
18 Jovana Raškovića, u kojoj sam i ja pripadao, ona je izgubila... izgubila uticaj
19 na... na vlast, na... Mislim, nismo više mogli... institucionalno nismo bili
20 povezani. Bili smo i u progonstvu i onoliko koliko smo mogli, uticali smo na...

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Dakle, SDS Krajine, dakle to je Babićevo krilo stranke, da tako
2 kažemo, ono je, dakle to krilo stranke je predstavljalo Srbe u Hrvatskoj 1991.,
3 zar ne?

4 O: Da. Tu se uvek lomilo, znate. Nisu svi... svi krajevi podjednako bili
5 uz Babića. Bilo je tu veliko šarenilo i događaji su se brzo odvijali, potezi su
6 se simultano vukli. Kako je hrvatska vlast najavljivala nešto...

7 P: Gospodine, kad kažete da je Vaše krilo bilo u izgnanstvu u Beogradu,
8 pod tim hoćete reći da je Vaše krilo i Raškovićevo krilo SDS-a zapravo izgubilo
9 svoj autoritet u Krajini...

10 O: Jer su svi ključni ljudi koji su bili po hrvatskim gradovima,
11 predsednici naših odbora, izgubili posao, proterani iz svojih sredina i svi su
12 se našli u... u izgnanstvu u Beogradu. I tu smo održavali vezu sa Raškovićem
13 samo utoliko da eventualno nešto pomognemo, ali ta pomoć nije imala baš velikog
14 efekta na situaciju na terenu. Rašković je, kažem, odlazio svakih 15 dana u
15 kninsku bolnicu da bi doktorima tamo držao predavanja i usput bi podržao...

16 P: Dakle, gospodine, da razjasnimo stvari. Gospodin Rašković nije
17 spriječen da odlazi u Krajinu, zar ne? On je išao u kninsku bolnicu.

18 O: Da, išao je u bolnicu svakih 15 dana, znam dobro, jer su... jer,
19 ovaj, dolazio je uvek šofer po njega.

20 P: Gospodine, Vi ste i sami mogli otići u Krajinu, niko Vas nije u tome
21 sprječavao. Dakle, iz Beograda u Krajinu ste mogli otići, niko Vas ili ništa u
22 tome nije sprječavao?

23
24
25
26
27
28
29
30

1 O: Da, mogao sam i ja, ukoliko je bio slobodan taj koridor kojim se
2 putovalo, tamo kroz Bosnu, znate. A tu su vođene borbe kasnije i nije bilo
3 bezbedno.

4 Ja sam samo jedanput išao da obiđem svoga bolesnog oca u Knin, koji je
5 imao 80 godina, od *angine pectoris*, pa sam ostao 15 dana tamo. To je baš bilo
6 vreme onog "Bljeska" u Slavoniji, "Oluja" se tek za mesec dana kasnije pojavila.

7 Nismo mogli... Pardon.

8 P: Gospodine, htio bih da pređemo na sljedeću temu, osim ako možda suci
9 nemaju pitanja vezano za ovo.

10 SUDAC HOEPFEL: [simultani prijevod] Gospodine, možda nam možete
11 objasniti još jednom da li je postojao neki poseban razlog zašto ste Jovan
12 Rašković i Vi otišli u Srbiju a ne u Knin, kada ste otišli iz Šibenika?

13 SVJEDOK: Zato što u Kninu nije bilo... Knin je malo... mali gradić. On
14 nema dovoljno... nema dovoljno posla za... ni za one ljude koji su tamo živeli,
15 a kamoli za nas. I tu je glavni razlog zašto smo. Ja sam baš ovo... za ovo vreme
16 kod... dok sam bio u jednoj pat-poziciji u Jadranskoj banci, tražio oglase i
17 konkurse za posao. Sve sam... sve sam, ovaj, radio da nađem neki posao, da se
18 izvučem iz te situacije. I čim sam, ovaj, naslutio da bi mogao neki posao
19 dobiti, ja sam otišao u Beograd. Jovan Rašković je dobio otkaz radnog odnosa
20 posle peticije odma' i on je... više nije dolazio. Samo je dolazio na spavanje
21 ponekad i da bi nekad otišli na neki skup. Ali je on već planirao da ode u
22 Beograd zbog svoje karijere, jer je u Beogradu našao mesto u neurološko...
23 neurološkoj bolnici Sveti Sava, gde je dobio institut, da vodi institut kao
24 direktor instituta i mogô se baviti svojim naučnim radom. I bio je zahvalan zbog
25 toga što su mu dali takav posao.

26

27

28

29

30

1 SUDAC HOEPFEL: [simultani prijevod] Hvala. Hvala. Izvolite nastavite.
2 G. WHITING: [simultani prijevod] Mislim da je ovo pravi čas za pauzu.
3 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala. Nastavljamo u petnaest do
4 6.00h.
5 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prijevod] Molimo ustanite.
6 ... Početak pauze u 17.15h
7 ... Sjednica nastavljena u 17.44h
8 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prijevod] Ustanite, molim.
9 Izvolite sestiti.
10 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Izvolite, gospodine Whiting.
11 G. WHITING: [simultani prijevod] Hvala, časni Sude.
12 P: Hteo bih da Vam postavim jedno pitanje o HDZ-u.
13 Vi prihvatate, zar ne, da je program HDZ-a koji je usvojen 24. i 25.
14 februara 1990. godine, da u njemu eksplicitno piše da podržava garancije prava i
15 sloboda svakog građanina, bez obzira na rasu, nacionalnost, verska uverenja,
16 politička opredeljenja, rod ili status? Vi to znate, zar ne?
17 O: Da, manje-više sve partije su to proklamovale u svojim programima.
18 P: Takođe prihvatate, zar ne, da Hrvatski ustav od 1990. godine,
19 takozvani Božićni ustav, koji je usvojen u decembru 1990. godine, eksplicitno
20 garantuje ravnopravnost svih koji su građani, bez obzira na nacionalnu
21 pripadnost, zar ne?
22 O: Da, formalno.
23 P: Hteo bih da Vam postavim neka pitanja o SDS-u, o osnivanju SDS-a. I
24 Vi ste rekli u svedočenju da se sećate sastanka od 9. novembra 1989. godine.
25
26
27
28
29
30

1 Mislim da ste rekli da ste se sreli sa Bogoljubom Popovićem, a tema razgovora je
2 bio razgovor da se vidi koji naziv dati stranci koju planirate da osnujete. Da
3 li se sećate tog dela svedočenja?

4 O: Sećam se, sećam se.

5 P: Dakle, ako 9. novembra 1989. godine govorite o nazivu stranke,
6 pretpostavljam da je planiranje da se osnuje ta stranka započelo neko vreme
7 prethodno.

8 O: Pa, ne baš puno. Verovatno je to bilo od juna meseca, u vreme
9 proslave 600 godina kosovskog boja u Dalmaciji. To je, znači, bilo negde u junu
10 mesecu. Onda je osnovano Srpsko kulturno društvo "Zora" i tada... tada se
11 pokrenulo... pokrenula inicijativa, razm... razmišljanje o tome, zapravo.

12 P: To je, dakle, jun 1989. godine?

13 O: Da.

14 P: Govorili ste u svedočenju o osnivačkoj skupštini SDS-a, mislim da je
15 to bilo negde u februaru 1990. godine i Vi ste govorili o tome zašto je to
16 održano u Kninu a ne u Šibeniku.

17 Da li je tačno da 1990. godine opština Knin je bila 90% nastanjena
18 Srbima, a oko 10% Hrvatima, dok je u opštini Šibenik bilo sasvim suprotno, 90%
19 Hrvata i 10% Srba? Je li to nije manje-više tačno?

20 O: Otprilike tako. Tačno.

21 P: I zbog toga je osnivačka skupština SDS-a održana u Kninu, zar ne? Jer
22 tamo je bila velika većina srpskog stanovništva, tamo su živeli.

23

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Da. Pretežno zbog toga a i zbog nemogućnosti iz bezbednosti u... u
2 nekim gradovima. Mi smo želili da, ovaj, naročito profesor Rašković, da u
3 gradovima predstavljamo svoje programe i... Međutim to je, recimo, nemoguće bilo
4 u Zagrebu, u Šibeniku, šta ja znam, još nekim gradovima, Splitu, zbog opšte
5 situacije.

6 P: Rekli ste tokom svedočenja da su se hrvatski mediji usredsređivali,
7 da su oni naglašavali prisustvo takozvanih četnika na skupovima SDS-a. Da li se
8 sećate tog dela svedočenja u petak?

9 O: Sećam se, sećam se.

10 P: Postaviću Vam nekoliko pitanja svega o takozvanim četnicima.

11 U to vreme postojali su Srbi koji su sebe opisivali kao četnike, koji su
12 smatrali da su četnici i koji su se opisivali kao četnici.

13 O: U Hrvatskoj je to bila zanemarljiva... zanemarljiv broj tih ljudi,
14 jer Hrvatska...

15 P: Ali trenutno me ne zanima broj tih ljudi već hoću da kažem bilo je
16 ljudi koji su se otvoreno tako izjašnjavali, kako u Hrvatskoj tako i u Srbiji,
17 zar ne?

18 O: Pa, bilo je takvih ljudi, ali to su bili manje-više manje... to su
19 bile grupe pojedinaca koji bi eventualno došli na naše skupštine i u tim nekim
20 možda uniformama ili kapama, demonstrirali tu neku svoju pripadnost. No međutim,
21 mi smo nastojali da... baš Rašković je insistirao da se protiv takvih naši

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 redari pozabave i da ih eventualno upozore da ne prav... Jer je Hrvatska
2 televizija uvek snimala, zumirala takve grupe i onda bi nas prikazivala uvek...

3 P: Gospodine, imam svega nekoliko pitanja još o četnicima. Ustvari,
4 Vojislav Šešelj je imao grupu dobrovoljaca koji su se zvali četnici, zar ne?

5 O: Pa, ne mislim da su njegovi baš. Manje-više svi su imali neke, tako,
6 u svojim redovima radikale koji su predstavljali tako. Nije to bilo vezano za
7 jednu... jednu stranku nego s...

8 Narod je, znate, ovaj, radikalniji bio u svim strankama. Bilo je
9 radikalnih ljudi u svim strankama i to je bilo...

10 P: U redu. Vi znate, zar ne, da tokom Drugog svetskog rata postojale su
11 grupe četnika koje su počinile masakre nad hrvatskim i muslimanskim civilima,
12 zar ne?

13 O: Da, postojali su i takvi u pojedinim krajevima koji su saradivali sa
14 okupatorima i da bi dobili oružje od njih i da bi se na neki način kao zaštitili
15 u svojim enklavama tim. Tako su sa...saradivali sa Italijanima /sic/ i kasnije
16 sa Nemcima, da bi uspostavili neku ravnotežu. I uglavnom su se i uz pomoć tog i
17 održali na tim terenima, da bi posle, pred kraj rata, morali da izbegnu put
18 Slovenije i Austrije i šta ja znam.

19 P: A te određene grupe su počinile pokolje nad hrvatskim i muslimanskim
20 civilima tokom Drugog svetskog rata, zar ne? To se dešavalo, zar ne?

21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 O: U građanskom ratu, sve... i jedna i druga strana, radila je verovatno
2 zločine i... Ali ovo što je nad nama učinjeno u Hrvatskoj, to se može nazvati
3 genocidom, jer to je poznato svima.

4 P: Gospodine, pretpostavljam da je Vaš odgovor na moje postavljeno
5 pitanje "da". To je bio odgovor "da".

6 O: /?U ratu je/ moguće sve. U... naročito u građanskom.

7 P: A to se desilo u Drugom svetskom ratu, da su određene četničke grupe
8 učestvovala ili počinile masakre nad hrvatskim i muslimanskim civilima, zar ne?
9 To je jedna od stvari koja se desila tokom Drugog svetskog rata.

10 O: Bilo je i takvih situacija, ali ne tako masovno kao što je srpski
11 narod stradao.

12 P: A Vi znate, zar ne, da su Hrvati 1990. godine smatrali da su ljudi
13 koji su prihvatili četničku uniformu i oznake i koji su sebe nazivali četnicima,
14 da su oni smatrali da su oni pretnja za njih i da oni podržavaju pojam velike
15 Srbije; zar ne? I zbog toga se Hrvatska televizija usredsređivala na te ljude.

16 O: Moguće je, ali to je tako u odnosu na režim državni koji je prema
17 nama postupao tako. To je potpuno beznačajno. To su marginalne grupe,
18 pojedinca... pojedinci koji nisu mogli biti pretnja ni za koga, mislim. To je
19 više folklorno, znate, bilo. Ali ovamo je čitav državni aparat učestvovao u
20 satanizaciji...

21 P: Gospodine, molim Vas nemojte se raspravljati već samo odgovorite na
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 moja pitanja. Vi kažete, dakle, da se Hrvatska televizija usredsređivala na
2 četnike na tim skupovima, a da su ti četnici bili zastrašujući za Hrvate?

3 O: Ne bih ih ja naz... mislim, zovemo ih pejorativno četnici, jer možda
4 je od te uniforme imao samo kapu, znate, koja je tradicionalno srpska šajkača
5 koja... koju nose i folklorne grupe, znate. Ali u Hrvatskoj ona predstavlja
6 simbol. Tamo sve što je srpsko, čak i folklor...

7 P: Gospodine, izvinjavam se. Izvinjavam se, ali na početku razgovora o
8 ovoj temi, Vi ste nam sami rekli da su se neki ljudi identifikovali kao četnici.
9 I za te ljude to nije bio pejorativan termin.

10 O: Oni nisu bili tipični za našu stranku, znate. Možda u nekim drugim
11 strankama. Ali u Srpskoj demokratskoj stranci mi smo, naročito za... za doktora
12 Raškovića, vezivali su se uglavnom ljudi koji nisu bili ekstremisti i... a na
13 naše skupove su dolazile razne grupe da prodaju eventualno neke... obeležja,
14 dresova sa likom ovoga, onoga, Draže Mihajlovića, sa... Tu su prodavali majice,
15 bedževe, i sad bi neko od tih učesnika stavio taj bedž i napio se malo, a onda
16 bi ga Hrvatska televizija zumirala i pripisala nama kao... Mi s tim nismo imali
17 ništa.

18 P: Gospodine, zar se nije tačno isto takva stvar dogodila na drugoj
19 strani, odnosno srpski mediji i srpski lideri, uključujući i Vas, Vi biste se
20 usredsredili na ekstremne pojedince unutar HDZ-a ili unutar Hrvatske i
21 pokušavali biste da diskreditujete čitav HDZ ili čitavu Hrvatsku vladu na osnovu

22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 toga? Zar se nije upravo isto to dešavalo?

2 O: Sve bi to... bilo je i toga. Ali sve bi to bilo u redu da mi lično
3 nismo trpili teror, da nismo gubili posao i da smo onemogućavani da egzistiramo.
4 Mi smo trebali da osnivamo tu stranku i ujedno da gubimo posao, da budemo, naša
5 porodica... uznemiravani.

6 P: Gospodine, prekinuću Vas. Odgovorili ste na pitanje kad ste rekli:

7 "To se takođe dešavalo."

8 Dakle, isto se dešavalo sa obe strane, obe strane su demonizovale drugu
9 stranu?

10 O: Normalno, bilo je i toga. Ali kažem Vam, drugačije je kada državni
11 režim stoji iza Vas, a drugačije je kada ste Vi...

12 P: Gospodine, ne samo da se to dešavalo, već ste Vi sami u tome
13 učestvovali, zar ne? Vi ste učestvovali u tome tada i učestvovali ste u tome
14 tokom Vašeg svedočenja ovde pred Sudom. Vi ste pokušavali da demonizujete i da
15 prikažete čitav HDZ i sve lidere Hrvatske kao ustaše i fašiste, zar ne?

16 O: Ne, ne bih... Ja konkretno, što se mene tiče, ja sam uvek u svojim
17 govorima pozivao na očuvanje zajedničke države Jugoslavije i to sam... po tome
18 sam bio poznat. Mislim, čak su mi i zamerali šta stalno govorim o tome. I ne..
19 ne sećam se da sam ja recimo specijalno u svojim izjavama nešto podigao
20 temperaturu.

21 P: Gospodine, Vi zapravo niste mislili da je opasnost samo nešto što
22 dolazi od hrvatskih vlasti, već i od hrvatskog naroda, zar ne?

23 O: Pa, ta agresija, ta koja se... ta disperzivna koja se uvukla u ... u
24
25
26
27
28
29
30

1 narod i koja je bila usmerena protiv nas, ona se manifestovala u svakodnevnom
2 životu na svakom mestu. I ja se sećam baš toga letka koji je HDZ... "Uputstvo za
3 uznemiravanje Srba", znate, gde je u jednom pismenom obliku dato uputstvo
4 Hrvatima kako da postupaju na miran način, kako da na miran takozvani način
5 oteraju Srbe. Taj letak je objavljen u *Novostima*, mislim u martu 1991. godine.
6 Ali sam ja... to su Hrvati dobijali...

7 P: Gospodine, prema tome, po Vašem mišljenju, agresija 1990. godine nije
8 bila nešto što se ticalo samo nekih lidera ili nekih pojedinaca već i hrvatske
9 javnosti. Vi to kažete u suštini, zar ne?

10 O: Pa, u svakom slučaju. I... i čitavo... čitav narod je dobijao
11 uputstva kako da postupa u odnosu na nas u zgradama, na radnom mestu. Bio je,
12 kažem Vam, taj letak u kome se kaže kako na miran način nas proterati, a da to,
13 navodno ne bude inkriminisano. To znači, ovaj, telefonski uznemiravati ljude...

14 P: Gospodine, u tom slučaju, po Vašem mišljenju, 1990. godine hrvatska
15 javnost... Ukoliko se agresija proširila do hrvatske javnosti, u tom slučaju je
16 hrvatska javnost bila neprijatelj, po Vašem mišljenju, zar ne?

17 O: Pa čujte, to uglavnom uznemiravanje čoveka u stanu i na radnom mestu,
18 gde svi odbijaju...

19 P: Možete li odgovoriti na moje pitanje?

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Pa to je bilo... agresija je bila na svakom mestu protiv nas. Ne samo
2 mene, nego protiv Srba na radnim mestima, u zgradama gde su živeli.

3 P: Dakle, Vi ste mislili da su hrvatski građani neprijatelj? Mora da ste
4 to mislili.

5 O: Pa, mislim... Šta ja imam da mislim? Oni su manifestovali to svoje
6 raspoloženje prema nama na jedan, moglo bi se čak reći, genocidan način. Jer
7 stavljati...

8 P: Gospodine, moje pitanje /?je/: dakle, građani su to manifestovali na
9 genocidan način, po Vama?

10 O: Pazite, ovaj, recimo uznemiravanje po kućama koje je išlo
11 telefonskim...

12 P: Gospodine, molim Vas, odgovorite na moje pitanje. Po Vašem mišljenju,
13 hrvatski građani su imali genocidan stav prema Srbima; tačno?

14 O: Učestvovali su u tome. I čim su dobijali uputstva pismena kako na
15 miran način nas uznemiravati, da nam od života naprave jednu vrstu pakla da mi
16 moramo otići. Ako mi ne podlegnemo koji smo otporni i čvrsti, podlegnuće naši
17 članovi porodice, tako baš piše...

18 P: Dakle, gospodine... Gospodine, postaviću Vam još jednom pitanje:
19 dakle, Vi ste sigurno mislili da su hrvatski građani postali neprijatelji;
20 tačno?

21 O: Pa, oni su uglavnom bili u prvom tom ešalonu ili na kraju toga lanca,
22 glavni promotori te agresije. A... te takozvane mirne...

23

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Da li su oni bili neprijatelji, gospodine?

2 O: Pa, za mene, oni su bili pripadnici tog ekstremnog režima HDZ-a i
3 ovih drugih stranaka.

4 I za mene lično su bili neka vrsta prot...

5 P: Gospodine...

6 O: ... jer mi nisu dali da živim.

7 P: Hvala, gospodine. Nemam... Hvala. Odgovorili ste na moja pitanja.

8 G. WHITING: [simultani prijevod] Časni Sude, nemam više pitanja.

9 I mogu da saopštim Sudu da, što se tiče videosnimka, to je početak
10 snimka koji imamo. Dakle, nemamo deo koji prethodi.

11 Hvala, časni Sude.

12 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala, gospodine Whiting. Imate li
13 nešto što dolazi iza tog dela?

14 G. WHITING: [simultani prijevod] Uvršten je u spis snimak koji traje još
15 minut otprilike. Mi to možemo da prikažemo.

16 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Ukoliko je to već uvršteno u spis, u
17 redu je.

18 Gospodine Milovančeviću.

19 Dodatno ispituje g. Milovančević:

20 G. MILOVANČEVIĆ: Hvala, časni Sude.

21 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala.

22 G. MILOVANČEVIĆ:

23 P: Odgovarajući na pitanje kolege tužioca, pominjali ste neki letak koji
24 je davao instrukciju o tome kako uznemiravati srpsko stanovništvo, a da to ne
25
26
27
28
29
30

1 bude krivično delo, pa da ljudi moraju da odu. A kakvo je to bilo uputstvo,
2 recite nam.

3 O: To je bilo uputstvo kako da se Srbi na miran način... "Oterajmo ih",
4 ovako u tom smislu, "oterajmo ih na jedan miran način bez", navodno, "upotrebe
5 sile." To... a to je značilo stalno telefonsko uznemiravanje, svakih pola sata,
6 baš je pisalo, po noći. Zatim: "Stavljate im u brave čačkalice da ne mogu da uđu
7 u svoj stan. Isto to uradite i u ostavama dole, u podrumima." Zatim: "Bušite im
8 gume, ali nemojte", kao, "seći. Bušite im... ispustite im onaj vazduh", zrak, je
9 l', "al' nemojte", kao, "seći." A onda: "Nemo...nemojte s njima komunicirati,
10 nemojte s njima razgovarati. Nemojte im davati nikakvu pomoć niti primati od
11 njih. Svoju decu... svoju decu nagovarajte da se ne druže sa srpskom decom. Samo
12 u slučaju ako su im... pomažite im samo u onom slučaju ako su im deca bolesna."
13 Ili... i tako...

14 P: Hvala, gospodine Popoviću.

15 O: Taj... taj letak je objavljen, mislim u... kasnije u...

16 P: Hvala Vam, dovoljno je.

17 O: Verovatno su...

18 P: Dovoljno je.

19 Molim Vas, sa stanovišta Vašeg iskustva i sa stanovišta iskustva drugih
20 ljudi koje Vi poznajete, da li se hrvatsko stanovništvo pridržavalo te
21 instrukcije?

22 O: A to smo osetili. To smo videli. Posle sam shvatio da je deo tog
23 programa ugrađen i u peticiju, baš - pardon - baš onaj deo koji govori da smo
24 nepoželjni. Jer navodno... nemojte kao... govorilo se da ne preduzimaju nikakve
25 radnje koje predstavljaju krivično delo, da bi bilo inkriminisano, *vis-a-vis*
26 svetske javnosti, navodno. Ali sve ove radnje će, navodno, proizvesti za

27

28

29

30

1 posledicu naše odlaženje, ako ne nas, onda će naše porodice vršiti pritisak
2 usled... na nas da odemo.

3 P: Gospodine Popoviću, rekli ste u letku je stajalo: radite ovo što Vam
4 nabrajamo, kako bi Srbi otišli ili članovi njihovih porodica koji će popustiti.
5 Je l' to kažete?

6 O: Da. Da, oni su... Kaže: "Ako su... ako su oni čvrsti, on..onda će
7 članovi njihovih porodica izvršiti priti... oni popustiti i na njih će izvršiti
8 pritisak."

9 P: Kad je to bilo, gospodine Popoviću?

10 O: A to je bilo u... krajem, u drugoj polovini 1990. i posle nastavilo
11 se, normalno, za Srbe u gradovima. Jer ako je 300.000 Srba otišlo kao posledica
12 takvog postupanja od 1990. do polovine 1993. godine, e sad možete zamisliti,
13 300.000 ljudi iz gradova pretežno.

14 P: Možete li nam reći ko je stajao iza tog letka? Imate li podatak o
15 tome? Ko je to organizovao?

16 O: Pa... pa, pretpostavljam da je to politička stranka i... i na...
17 vladajuća politička stranka i... i verovatno instruktori iz državnog aparata,
18 koji su znali kakve će porose... posledice proizvesti to.

19 P: Kolega tužilac Vam je postavio nekoliko pitanja vezano za onu
20 peticiju. Sećate li se toga?

21 O: Da, sećam.

22 P: Kolega tužilac Vam je predočio tekst peticije, Vi ste potvrdili da je
23 on tačan, u kojoj stoji, između ostalog: "Bili bismo sretni da zauvijek
24 iščeznete iz naše sredine."

25 Možete li nam reći šta za Vas znače ove reči?

26 O: Tu je nedvosmisleno rečeno, je l', da naprosto moramo da odemo, je

27

28

29

30

1 l'. Mislim, ja drugačije to ne shvatam.

2 P: Hvala Vam. Kada ste opisali da je na glavnom trgu u Šibeniku pod
3 oznakama HDZ-a bilo organizovanje... organizovano sprovođenje te peticije, Vi
4 ste rekli da su postojale i knjige u kojima... u koje su se građani upisivali.
5 Sećate li se toga?

6 O: Sećam se.

7 P: Da li nam možete reći šta je bilo sa tim knjigama? D ali su one negde
8 otišle?

9 O: One su predane šibenskom županu...

10 P: Hvala Vam, /?dovoljno je/.

11 O: ... profesoru Pašku Bubalu. Eh eto da bi...

12 P: Mogu li Vas prek... mogu li Vas prekinuti ovde. Oprostite. Šta je to
13 šibenski župan? Ko je taj čovek?

14 O: To je po novom ustrojstvu Hrvatske, /?predvodnik/ opštinske vlasti,
15 bilo kao... županija je zamen... zamenila opštinu, pretpostavljam. Iako se nisam
16 baš bavio s tim puno. Ali on je bio predsednik opštine, mislim u onom smislu
17 iz...

18 P: Hvala Vam, dovoljno je. Dovoljno je. Hvala. Dakle, peticija koju je
19 potpisalo 20.000 ljudi da trojica stanovnika srpske nacionalnosti Šibenika
20 zauvijek iščeznu iz njihove sredine, predana je na realizaciju gradonačelniku,
21 predsedniku opštine; je l' tako?

22 O: Da. Samo da napomenem još to da je... sam kasnije saznao da je ista
23 takva pro... ista takva peticija potpisivana i u Splitu.

24 G. WHITING: [simultani prijevod] Časni sude, žao mi je, ali mislim da
25 sada zastupnik Odbrane svedoči.

26 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Gospodine Milovančeviću.

27 G. MILOVANČEVIĆ: /?Ja sam samo/ pitao svedoka da li sam ga dobro
28 razumeo. Dakle, ja sam postavio pitanje da zn... da li nam to kaže. Svedok je
29 potvrdio, prethodno je to rekao. Ja sam drugi put ponovio... ja sam drugi put
30 ponovio odgovor svedoka.

1 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Reći ćemo Vam šta je prevedeno,
2 gospodine Milovančeviću. Ja ću Vam to reći. "Te knjige potpisalo je 20.000
3 ljudi, a cilj tog teksta, gde kaže se da tri osobe iz njihove zajednice treba da
4 zauvek nestanu, to je predato guverneru, gradonačelniku."

5 G. MILOVANČEVIĆ: Da.

6 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Jeste to rekli? To nije pitanje. Ako
7 ste to rekli, Vi niste tražili da bilo šta on potvrdi, već Vi to kažete.

8 G. MILOVANČEVIĆ: Povući ću to pitanje, časni Sude.

9 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala lepo.

10 G. MILOVANČEVIĆ:

11 P: Gospodin tužilac Vam je predočio i tekst govora koji je saborski
12 zastupnik Ličina držao u Saboru Hrvatske pominjući ovaj slučaj. Sećate li se
13 toga?

14 O: Da, sećam se.

15 P: Sećate li se da je Vama predočen deo tih reči u kojima gospodin
16 Ličina govori da je takav postupak izгона trojice ljudi ravan ostrakizmu posle
17 2.000 godina? Sećate li se toga?

18 O: Sećam se.

19 P: Šta je to ostrakizam posle 2.000 godina? Šta to znači? Šta... o čemu
20 to govori gospodin Ličina, po Vašem mišljenju?

21 O: Gospodin Ličina govori o jednom načinu proterivanja građana iz
22 njihovog grada, koji nije primeran vremenu u kome živimo i više podseća na
23 antički ostrakizam progona ljudi, kada se na centralnom trgu jednoga grada
24 građani izjašnjavaju. Doduše, onda je to bilo bacanjem pločica, a ovaj put je
25 stavljanjem potpisa u knjige zla, kako smo ih mi zvali.

26 G. MILOVANČEVIĆ: Hvala Vam, dovoljno je.

27 Sećate li se da Vas je kolega... Oprostite, kolega.

28

29

30

1 G. WHITING: [simultani prijevod] Zapravo, možda je to pitanje prijevoda,
2 ali gospodin Ličina kaže: "Ovo pitanje nije ostracizam niti ponavljanje." On
3 kaže da "nakon 2.000 godina je to čin genocida".

4 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Gospodine Milovančević, da li se
5 slažete sa ovim prijevodom?

6 G. MILOVANČEVIĆ: /?Potpuno se/ slažem, časni Sude. Ja sam prevideo
7 direktan tekst i želim da ispravim ovo pitanje.

8 Zahvalan sam kolegi što je intervenisao. Dakle, to je zaista
9 neprecizno...

10 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala. Hvala.

11 G. MILOVANČEVIĆ:

12 P: Gospodin Ličina je čak govorio da, po njemu, ne radi se čak o
13 ostrakizmu niti recidivu, već posle 2.000 godina o genocidnom aktu. Interesuje
14 me da li Vi možete reći kratko: je l' ostajete pri onome što ste rekli za
15 ostrakizam i kako sma... kako Vi smatrate ovaj čin, ovaj akt.

16 O: U svakom slučaju jednim necivilizacijskim, neprimernim postupkom
17 prema građanima koji su tu odvajkada živeli i koji su bili uzorni građani toga
18 grada i dali mu veliki doprinos. Ničim to nisu zaslužili, mislim takav postupak.

19 P: Hvala Vam. Pitaću Vas nešto. Vi, gospodin Rašković i gospodin
20 Dobrijević, čini mi se je treći, šta ste... da li ste u to vreme imali neke
21 funkcije u SDS-u?

22 O: Da. Da, mi smo bili članovi Glavnog odbora Srpske demokratske
23 stranke.

24

25

26

27

28

29

30

- 1 P: Na kojim mestima?
- 2 O: Pre... Rašković je bio predsednik, ja sam bio generalni sekretar, a
3 Marko Dobrijević je bio član Glavnog odbora, jedan od članova.
- 4 P: Hvala. Da li je ovakav postupak imao odraza na odnos prema stranci i
5 prema Srbima ili nije imao odraza i uticaja?
- 6 O: Imao je velikog odraza. U Šibeniku je za vreme tog potpisivanja...
- 7 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] O kojoj se... o kojoj se akciji radi?
8 Nisam uspio to shvatiti. Dakle, o kojoj akciji se radi?
- 9 G. MILOVANČEVIĆ: Časni Sude, ja sam izostavio reč "peticija", o... o
10 postupku peticije. Mislio sam na peticiju. Oprostite. Dakle, moje pitanje zaista
11 ovako je teško razumeti.
- 12 P: Dakle, da li je potpisivanje peticije prema trojici lidera stranke
13 imalo uticaja na položaj stranke i na položaj Srba?
- 14 O: Da. Sva sredstva, hrvatska sredstva javnog informisanja, mediji, su
15 sa zadovoljstvom pisali o tom činu izгона predstavnika Srpske demokratske
16 stranke. U Šibeniku je za to vreme vladao jedan delirijum ustvari, jer je *Radio*
17 *Šibenik* prenosio... po... prenosio faze potpisivanja peticije, pozivajući
18 građanstvo da dođe da dâ svoju... svoj potpis. Tako da je to trajalo... nije
19 završeno u jednom danu, nego je nastavljeno i sledeći dan. Dovoženi su ljudi sa
20 autobusima iz drugih mesta...
- 21 P: Hvala Vam. To ste nam rekli. Hvala Vam.
- 22 O: Da.
- 23 P: Niste nam rekli kako je to uticalo na poziciju Srpske demokratske
24 stranke i srpskog stanovništva. Da li je, prvo, uticalo?
- 25 O: Kako da ne. To je imalo velikog uticaja na... na sve ljude. Prema
26
27
28
29
30

1 svim radnicima na radnim mestima je vršen... vršena presija. Čak su i snimali.
2 Počeli su posle toga da snimaju učesnike naših mitinga iz radnih organizacija i
3 njihove slike bi uveličavali i stavljali na ulazna vrata...

4 P: Gospodine Popoviću...

5 O: ... da ih prikažu građan... svojim radnicima, kako bi ih sprečili
6 eventualno da dolaze.

7 P: To je bio postupak prema radnicima... kojim?

8 O: Radnicima Srbima. A kako je...

9 P: Hvala. Hvala, dovoljno je. U vezi sa ovom peticijom bilo je povezano
10 i pitanje kućnog pritvora. I Vi... Sećate li se da ste rekli da ste bili kući
11 kao... a da kao slobodan čovek niste mogli izlaziti iz svoga stana? Tako ste
12 opisali Vašu situaciju u to vreme. Sećate li se toga?

13 O: Da, sećam se.

14 P: Pominjali ste neke grafite u hodniku. U toku glavnog ispitivanja
15 pominjali ste čak i neke zapaljive... neka zapaljiva sredstva. O čemu se tu
16 radilo?

17 O: Na terasu moga stana baca...bacani su neki kokteli, obično predveče,
18 ovako kad se smrači, na... I ja sam stalno držao na prozorima ove roletne, da bi
19 ne bi... da mi ne bi razbili i staklo, tako da je to... jedanput je to palo na
20 moju terasu pa sam ja brzo vratio to dole sa nekom rukavicom.

21 P: Oprostite. Zašto je bilo opasno da Vam razbije, to... to što doleti,
22 to zapaljivo, da Vam razbije staklo? Zašto je to bilo opasno?

23 O: Pa, ovo što bi mi izazvalo požar u stanu, normalno.

24 P: Hvala.

25 O: I ujedno...

26 P: Hvala. Govorili ste da ste gospodinu Raškoviću kupovali kiselu vodu.
27 Sećate li se toga?

28 O: Da. On je samo pio kiselu vodu i nije mogao izaći da uzme i onda me
29 je zvao telefonom da dođem i da mu donesem.

30

1 P: Kad je to bilo?

2 O: Čak ni njegova supruga nije se usuđivala da izađe. Pa, to je bilo
3 redovno kada bi on dolazio u... u Šibenik.

4 P: Hvala Vam.

5 O: Kad je... On bi se...

6 P: Gospodine Popoviću, moram Vas prekinuti, oprostite. Da li je to bilo
7 pre peticije ili posle peticije, u tom smislu je bilo moje pitanje?

8 O: Pa, bilo je i ranije, jer on... on je stalno odlazio na... išao je
9 na... Kad je dobio otkaz, on je stalno posvećen bio osnivanju odbora, novih
10 odbora Srpske demokratske stranke i onda bi povremeno dolazio u Šibenik i onda
11 bi boravio u svome stanu. Tako da, ovaj, nije mogao izaći i onda bi mene molio
12 da mu ja donesem. Tako da sam mu ja donosio za više dana.

13 P: Još jednom ću Vas prekinuti. Molim Vas, zašto nije mogao izaći?

14 O: Zato što je... što su ti militantni pripadnici da li HDZ-a ili nekih
15 drugih partija, to je teško sada utvrditi, svaki put kada bi on izašao ili...
16 Najpre nije mogao ostavljati automobil, onda bi mu sve gume izbušili i nije
17 mogao nikud da mrdne ili bi ga napadali, čak i u... kada bi krenuo da... iz
18 stana da ide, onda bi ga guranjem mladići ti u... u zaletu udarili ramenom u
19 rame. A on je bio vrlo nestabilan, bio je doživio dve saobraćajne nesreće i... i
20 onda bi se on zateturao, je l'. I onda je svaki put molio da ja izađem kad on
21 izlazi.

22 P: Hvala, dovoljno je. Molim Vas, pominjali ste da je gospodin Rašković
23 dobio otkaz s posla. Pominjali ste da ste Vi smenjeni sa mesta šefa pravne
24 službe u banci. Kada je to bilo, pre peticije ili nakon peticije?

25 O: To je bilo nakon peticije odma'. Odma' je počelo to...

26 P: Hvala Vam, dovoljno je. Na kraju, postaviću Vam pitanje vezano za onu
27 ulaznu kapiju u eparhijsko dvorište iz... sa natpisom iz 1997. godine. Sećate li
28 se toga, te fotografije?

29

30

1 O: Da, sećam.

2 P: Gde je bio Vaš stan u odnosu na ovaj ulaz u dvorište?

3 O: Ovaj ulaz je bio odma' do zgrade u kojoj je stanovao Jovan Rašković.

4 A moj stan je bio jedno... na drugu stranu u istoj ulici, Težačka ulica se zove,
5 jedno 200 metara.

6 P: Hvala. Recite... možete li nam reći kako ste Vi saznali za ovaj
7 tekst? Ko Vas je to... da li Vas je neko o tome obavestio ili ste ga videli u
8 knjizi?

9 O: Video sam ga u knjizi, odma' sam poznao ulazna vrata, čim je
10 objavljena knjiga. To je knjiga u kojoj su prikazana sva uništenja srpskih
11 sakralnih objekata, crkava, manastira i tako dalje.

12 P: Možete li nam reći kada je ova fotografija snimljena i ko je snimio?

13 O: Fotografiju je... Snimljena je 1997. godine, po kazivanju ovoga
14 autora, direktora Muzeja Srpske pravoslavne crkve pokojnog Mileusnića, sveštenik
15 koji je posetio Šibenik u to vreme, sveštenik srpske pravoslavne crkve, jer samo
16 su oni mogli odlaziti tamo i usuditi se da naprave fotografiju.

17 P: Hvala Vam. Jedno od poslednjih pitanja tužioca bilo je o tome da li
18 ste i Vi ovde svedočeći, parafraziram, "preuveličavali stvari i neosnovano
19 teretili, iznosili optužbe" u smislu i na način kako je to postupala politika i
20 srpski lideri te 1991. godine prikazujući situaciju u Hrvatskoj. Sećate li se
21 toga?

22 O: Da, sećam se.

23 P: Da li ste Vi to činili ovde, gospodine svedoče?

24 O: Nikada to nisam činio: ni za vreme svoga političkog delovanja, a ni
25 kasnije, jer...

26 P: Hvala Vam. Da li ste to činili ovde pred Sudom? To Vas je pitao
27 tužilac.

28

29

30

1 O: Ne. Ja sam samo izneo deo od onoga što se događalo meni i
2 pripadnicima moga naroda, a to nije ni stoti deo od onoga što nam se događalo.

3 P: Hvala Vam.

4 G. MILOVANČEVIĆ: Časni Sude, ja nemam više pitanja.

5 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala, gospodine Milovančeviću.

6 Da li imaju suci neka pitanja?

7 Ispituje Sudsko vijeće:

8 SUDAC HOEPFEL: [simultani prijevod] Gospodine Popoviću, kao prvo bih Vas
9 još jednom htio pitati vezano za ovu takozvanu peticiju u Šibeniku. Moje pitanje
10 je: što je njih navelo da naprave tu peticiju? Htio bih citirati kako Vas je,
11 dakle, tužitelj pitao o Vašoj stranci, da je ona... da li je ona, dakle,
12 izazvala neki strah među Hrvatima. Ali ja još uvek ne mogu shvatiti te
13 formulacije u toj peticiji, tako da sada eto ponavljam.

14 Tamo se kaže... rečeno Vam je, i sad citiram: "Vi ste uvrijedili nas...
15 Vi ste nas uvrijedili i duboko ponizili, gospodo Rašković, Popović i Dobrijević.
16 Nikad Vam to nećemo oprostiti." Na koju su se stvar oni... o kojoj su oni tu
17 stvari govorili? Što to ste Vi uradili?

18 O: Pošto smo nas trojica bili funkcioneri i inicijalni osnivači Srpske
19 demokratske stranke, verovatno su smatrali da je to puno da tri čoveka iz grada
20 budu u vrhu Srpske demokratske stranke. I zbog toga, a pošto su vodeći ljudi
21 koji utiču na... na formiranje Srpske demokratske stranke, koja se tek počela
22 razvijati i tako dalje, trebalo je nas onemogućiti da učestvujemo mirno u tom
23 jednom javnom, dozvoljenom političkom životu. I... ali ne treba zaboraviti da je

24

25

26

27

28

29

30

1 satanizacija Jovana Raškovića početa još 1971. godine, znate, i da su se za
2 njega uvek izmišljale neke laži. Samo da napomenem da je recimo 1971. godine
3 izmišljeno da on i njegov brat doktor Srđan, koji je živio u Drnišu, odma' 50
4 kilometara od Šibenika... Dobro. I da ovaj najveći iz... Ne treba zaboraviti da
5 je Šibenik smatran kao gradom hiljadugodišnje hrvatske kulture i neke državnosti
6 i tako dalje, u kome je stolovao njihov neki knez Zvonimir.

7 SUDAC HOEPFEL: [simultani prijevod] Hvala. Dakle, da li hoćete reći da,
8 ako još jednom pročitamo onaj članak iz *Oslobođenja* od 23. avgusta 1990. ili ono
9 što smo vidjeli u *Politici* tog istog datuma, dakle da se tu radilo naprosto o
10 tom činu osnivanja te stranke koja je bila na neki način protivna hrvatskoj
11 tradiciji u Šibeniku? Dakle, da li je to to što se osuđuje, kako je to rečeno u
12 ovoj peticiji? Dakle, to je peticija građana kojom se osuđuju činovi vođa Srpske
13 demokratske stranke koji žive i rade u Šibeniku, doktor Rašković, akademik;
14 Branko Popović, pravnik; i Marko Dobrijević, diplomirani pravnik.

15 Da li je to, dakle, naprosto bila ta činjenica toga da ste Vi bili tamo
16 i da ste bili politički aktivni? Na neki način, nikakav drugi čin koji se,
17 dakle, tu osuđuje. Samo "da" ili "ne".

18 O: Da, to je bio glavni razlog. Nikakvi drugi čin nije tu po sredi. Sama
19 činjenica da smo mi tu, da živimo tu i da nas treba eliminisati iz...

20 SUDAC HOEPFEL: [simultani prijevod] Hvala. Ja shvaćam da Vaš položaj i
21 položaj doktora Raškovića je morao biti težak. S jedne strane neprijateljski
22 stavovi Hrvata, a s druge strane, kako vidimo na onoj snimci, ti radikalni
23 elementi u Vašoj stranci na srpskoj strani, koji pozivaju na radikalnije
24 djelovanje. I to me dovodi natrag na ono što je rečeno u onoj snimci, gdje je
25 doktor Rašković rekao: "Od mene ne možete dobiti oružje. Morate tražiti od
26

27

28

29

30

1 nekoga drugog." Za one koji su znali o čemu se radi, o kome je on govorio?
2 Dakle, "tražite od nekih drugih". Ko su bili ti neki drugi? Ko je to mogao biti
3 u stranci?

4 O: U stranci nije bilo takvih. Jer on je nastojao, čak nije ni
5 dozvoljavao ni... ni spominjanje tih reči o nekom naoružavanju i tako dalje.
6 Znam pozitivno da je stalno tim ljudima skretao pažnju da na njegovim
7 skupštinama ne spominju to, nikakvo oružje. I međutim, uvek, znate, u tim
8 govorima i tako... u publici može da se javi. Ne možete sprečiti publiku da
9 ona... Taj eho, znate, u publici je nemoguće sprečiti.

10 Ali znam pozitivno da je on ne samo tada na tom skupu, nego i kasnije u
11 više navrata, stalno govorio protiv rata i govorio je da je bolje 1.000 godina
12 pregovarati nego jedan dan ratovati i da traže drugog vođu ako hoće da ratuju.

13 I ne znam ni sam kako je ovo istrgnuto iz... Znam pozitivno da je... da
14 je on pazio na te... čak i u intervjuima je vodio računa da mu se ne potkrade
15 baš neka greška u tom pogledu.

16 SUDAC HOEPFEL: [simultani prijevod] Hvala. I ne možete mi dati neko ime
17 tog nekog drugog vođe, kao što ste sad rekli, koji bi onda mogao voditi stranku?
18 On, dakle, nije govorio ni o kome da. Da li je on, dakle, govorio o ikome i nije
19 li on bio u nekom sukobu sa nekim drugim vođom u stranci, nekim koji je možda
20 kasnije postao vođa?

21 O: Pošto je Milan Babić pokojni bio, ovaj, u našoj stranci i on je
22 formirao kako... formirao, ovaj, jednu posebnu... posebnu Srpsku demokratsku
23 stranku Krajine, to je jedna... koja se separirala od ove izvorne Raškovićeve
24 stranke, i to... Ona je paralel... počela da vodi neku svoju politiku, pošto su
25 oni bili, Milan Babić i ti naši zastupnici i odbornici po opštinama koji su

26

27

28

29

30

1 izabrani na listi Srpske demokratske stranke, oni su vodili politiku. Izabrani
2 su na izborima i oni su sebe nazvali Srpska demokratska stranka Krajine i,
3 naravno, nastavili su svoju politiku.

4 Oni su uvek nastojali da se vežu za Raškovića. Koristili su njegovo ime.
5 I kad god je trebalo, ovaj, dobiti neku... steći neku popularnost ili neke
6 političke poene, svi su se naslanjali na njegove... njegov program, njegovo
7 delo, i tražili su često puta i sami, ovaj, njegovu podršku.

8 On je i dalje odlazio u Krajinu, ovako povremeno...

9 SUDAC HOEPFEL: [simultani prijevod] Hvala Vam. Hvala Vam, dovoljno je.

10 Hvala. Ta linija, taj politički razvoj SDS-a, nastanak SDS-a Krajine,
11 kao što ste nam upravo sada objasnili, dakle da li je to postala jedna
12 dominantna politička struja u Krajini i da li to znači da onda više nije bilo
13 mogućnosti za Vas i za Raškovića da odete tamo i da vodite tu stranku, dakle
14 hrvatski SDS, na jedan drugačiji način?

15 O: Da, nije bilo moguće, jer...

16 SUDAC HOEPFEL: [simultani prijevod] Hvala. Hvala Vam. To su sva pitanja
17 koja sam ja Vam htio postaviti.

18 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala.

19 Gospodine Milovančeviću, da li ima ikakvih pitanja koja se povezuju sa
20 pitanjima sudaca?

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 G. MILOVANČEVIĆ: /prijevod engleskog transkripta: "Ne, časni Sude. Hvala
2 Vam."/

3 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala. Gospodine Whiting?

4 G. WHITING: [simultani prijevod] Samo jedno ili dva, časni Sude.

5 Dalje unakrsno ispituje g. Whiting:

6 [Tužitelj ispituje putem prevoditelja]

7 P: SDS je 17. februara 1990. osnovan u Kninu; da li je to točno?

8 O: Da.

9 P: I Vi ste javno povezivani sa tim događajem tog datuma, zar ne?

10 Odnosno, znalo se da ste Vi u tom sudjelovali.

11 O: Ja sam vodio osnivačku skupštinu. Manje-više ovako kao pravnik sam
12 vodio sve skupštine te u početku, kada su se formirali ti odbori, jer sam nekako
13 imao tu rutinu potrebnu za tako nešto.

14 P: I zapravo Statut SDS-a je proglašen pod Vašim imenom kao predsjednika
15 skupštine, zar ne?

16 O: Da. Ja sam bio predsjedavajući i potpisao sam te akte, Statut i
17 zapisnik osnivačke skupštine i to je poslužilo kao osnova za registraciju
18 stranke u Zagrebu kod hrvatskih vlasti, tada republike... Socijalističke
19 Republike Hrvatske još uvek.

20 P: I Vi i dalje tvrdite da su ti događaji do kojih je došlo u februaru
21 1990. doveli do one peticije u augustu 1990., dakle da je to prouzročilo tu
22 peticiju? To nam sada govorite u svom svjedočenju?

23 O: Pa, vjerovatno. Verovatno je to uticalo, jer... A inače, ja sam bio
24 vezan za Raškovića 20... preko 20 godina sam njegov lični prijatelj, pa sve ono

25

26

27

28

29

30

1 što se njemu događalo, manje-više i mene je zahvatilo. Bili smo, mislim, tandem
2 jedan nerazdvojni. Lični smo prijatelji bili.

3 G. WHITING: [simultani prijevod] Hvala. Nemam daljnjih pitanja.

4 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala što ste došli ovdje da
5 svjedočite, gospodine Popović. Sada smo došli do kraja Vašeg svjedočenja. Možete
6 napustiti sudnicu. Hvala Vam.

7 SVJEDOK: Časni Sude, zahvaljujem što ste mi pružili mogućnost da iznesem
8 deo neke istine o nama i...

9 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala Vam. Hvala Vam. Hvala.

10 [Svjedok se povlači]

11 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Gospodine Milovančević.

12 G. MILOVANČEVIĆ: Časni Sude, mi za danas nismo planirali početak
13 sledećeg svedoka. Procena nam je bila da će se ovo otegnuti gotovo do samog
14 kraja radnog vremena. Mislim da je minimalna tu razlika nastala.

15 A želeo bih ovu situaciju da iskoristim samo da pokrenem jedno pitanje,
16 ukoliko je to moguće. Mi smo videli odluku Sudskog veća vezanu za ponovnu
17 procjenu vremena za svedoke. Želeli bismo kao tim Odbrane da obavestimo Sudsko
18 veće: mi smo razmotrili materiju i iskaze svih svedoka koji su pred nama i ne
19 vidimo mogućnost da to vreme sada korigujemo na neki način koji bi bio drugačiji
20 od onoga što smo poslednji put dali. Jedino što možemo da uradimo, to je da se
21 pridržavamo vremenskih limita i odrednica koje nam je Sudsko veće dalo i koje po
22 pravilu Veće... po pravilima Veće i može da učini.

23 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Gospodine Milovančeviću, tratimo
24 vrijeme. Prošli petak morali smo napraviti pauzu od skoro 45 minuta dok smo
25 čekali na svjedoka, zato što niste napravili raspored... po raspored... raspored
26 takav da on dođe ranije. I to se sada događa opet. Možete reći 15 minuta, ali to

27

28

29

30

1 je puno vremena. U tih 15 minuta možete izvesti puno dokaza.

2 Ja Vas zaista molim da svoje svjedoke dovedete, tako da kada jedan
3 završi svjedočenje da je sljedeći spreman da svjedoči. Ne kažem, naravno, da
4 povremeno ne može doći do nekih odstupanja. To se može dogoditi s vremena na
5 vrijeme, ako dođe do nekih nepredviđenih okolnosti, ali to ne bi trebalo biti
6 ustaljena praksa. A upravo se u to pred... pretvara. I zaista, moramo sve
7 pripremiti tako da budemo spremni da radimo svoj posao.

8 G. MILOVANČEVIĆ: /?Ja ću voditi/, časni Sude, računa o Vašoj
9 instrukciji.

10 Za ovog prvog svedoka, prethodnog, moram Vam samo reći da ja... da ja
11 nisam... da je to bilo za mene neočekivano. Dakle, ja nisam bio svestan tog
12 problema vezanog za organizaciju dovođenja svedoka. To se nama tada desilo prvi
13 put i ja nisam znao da to može da se dogodi. Smatrao sam da je potpuno sigurno
14 da je svedok tu. Ispostavilo se da nije bio tu. Ne želim da prebacujem krivicu
15 na službu drugu. Ja samo kažem da ja nisam u tom trenutku očekivao tu vrstu
16 problema.

17 Ovo danas sam očekivao, odnosno učinio sam jednu procenu u pripremi
18 svedoka i u nastupu daljem sa tim svedokom, tako da je ovo danas bilo ovako kako
19 jeste, ali ću ja se držati Vaših instrukcija, u svakom slučaju.

20 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala, gospodine Milovančević. Hteo
21 bih da Vas samo pitam nešto. Pretresno veće je reklo šta ima o toj temi i ne
22 vredni vraćati se na to. Vi pokušavate da ponovo otvorite diskusiju, a ja ne
23 želim da uđem u tu diskusiju.

24 Dakle, hvala Vam. Završavamo sednicu i nastavićemo sutra ujutro u 9.00h.

25

26

27

28

29

30

1 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prijevod] Ustanite, molim.

2 ... Sjednica završena u 19.46h.

3 Nastavak zakazan za utorak,

4 12.09.2006., u 09.00h.

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

ponedjeljak, 11.09.2006.

Predmet br. IT-95-11-T

Ovaj transkript je izrađen na osnovu zvaničnog zvučnog zapisa na jeziku regiona načinjenog tokom sudskog postupka, poštujući *verbatim* pravilo (doslovan zapis, od riječi do riječi). Kako su na suđenju korišteni bosanski, hrvatski i srpski jezik (B/H/S), ovisno o originalnom govorniku odnosno prevodiocu, tako su sva tri jezika zastupljena i u transkriptu. Ukoliko se govornik na suđenju služio nekim drugim jezikom osim navedenih, zapisan je simultani prijevod prevodioca na B/H/S. Članom 33 Statuta Međunarodnog suda utvrđeno je da su radni jezici Međunarodnog suda engleski i francuski. U slučaju razlike između ovog transkripta i verzije na engleskom ili francuskom jeziku, verzija transkripta na radnom jeziku bit će mjerodavni dokument. Numeracija stranica transkripta je u potpunosti uskladena sa transkriptom na engleskom jeziku.